

A KERÉKPÁROZÁS BILATERÁLIS TERMÉSZETVÉDELMI IRÁNYELVEINEK KONCEPCIÓJÁVAL KAPCSOLATOS TANULMÁNY

**A dokumentum az Interreg V-A Ausztria-Magyarország
Programban támogatott „VELOREGIO” című ATHU064
azonosítószámú projekt keretében készült.**

**A projekt az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Program
keretében, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával
valósul meg.**

2018. szeptember

A Kerékpározás bilaterális természetvédelmi irányelveinek koncepciójával kapcsolatos tanulmány elkészítése

Megrendelő:

Vas Megyei Önkormányzati Hivatal
9700 Szombathely, Berzsenyi D. tér 1.

A feladattal megbízott szervezet:

Négy Folyó Bt.
1024 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 1.

A megrendelés háttere:

A dokumentum az Interreg V-A Ausztria-Magyarország Programban támogatott „VELOREGIO” című ATHU064 azonosítószámú projekt keretében készült.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló.....	1
A tanulmány célja.....	3
A projekt célcsoportjainak bemutatása, legfontosabb jellemzőik, igényeik ismertetése	3
Mountain bike-osok.....	3
Túrakerékpárosok	4
Országúti kerékpárosok	4
A kerékpáros turizmusból eredő, a természeti és kulturális értékekre irányuló hatások ismertetése célcsoportonként.....	5
Javaslattevél a kerékpáros turisták tájékoztatásának, szemléletformálásának eszközeire	7
Információs táblák	8
Papír alapú kiadványok	8
Internetes felületek.....	9
A természetvédelmi irányelvek megismeréséhez szükséges, a környezet és a természeti, kulturális értékek megóvására irányuló szabályozások	10
Az Európai Unió természetvédelmi irányelveivel összefüggő, a természet védelmével foglalkozó nemzetközi egyezmények áttekintése.....	10
Az Európai Unió természetvédelmi irányelvei.....	11
A NATURA 2000 hálózat kijelölésének és működésének rövid ismertetése	11
A természet védelmének nemzeti szintű szabályozása.....	14
Magyarország természetvédelmi jogszabályairól	14
Ausztria természetvédelmi jogszabályairól	19
Viselkedési szabálygyűjtemény kerékpáros turisták részére.....	23
Látogatás természetvédelmi rendeltetésű területen	23
Látogatás erdőterületen.....	25
Növény- és állatvilág, élőhelyek.....	28
Kerékpározás árvízvédelmi töltéseken	28
Tűzgyújtás	28
Sátrazás.....	29
Horgászat	29
Túrázás kutyával.....	29
Hulladékok.....	30
Biztonságos túrázás	30

Hasznos információk, elérhetőségek	31
A természeti és kulturális értékeket összekötő kerékpáros pihenőhelyek, útvonalak kialakítása és a meglévő hálózatok összeköttetésének bővítése a természetvédelmi irányelvek figyelembe vételével	33
Nyomvonalak kijelölésének, pihenőhelyek kialakításának, táblák kihelyezésének engedélyeztetése természetvédelmi és Natura 2000 területeken	33
Natura 2000 területek a projekt hatóterületén.....	34
Az új Közjóléti Iránymutatás projekttel kapcsolatos vonatkozásainak összefoglalása	42
Nyomvonalak kijelölésének, pihenőhelyek kialakításának, táblák kihelyezésének engedélyeztetése erdőben, természetvédelmi oltalomtól függően Magyarországon	44
Közjóléti létesítmények fejlesztése a projekt magyar hatóterületén	45
Az osztrák-magyar határátlépési pontokkal érintett védett természeti terület, a Kőszegi-hegység turistaútvonalai.....	46
Az útvonalak mellé kihelyezendő tájékoztató táblákkal kapcsolatos javaslatok	54
Összefoglalás.....	56
Irodalomjegyzék.....	58
Mellékletek.....	60

Vezetői összefoglaló

A kerékpáros turizmus napjainkra a turizmus legerősebben növekvő szegmensévé vált arra való tekintettel, hogy az aktív kikapcsolódásra vágyók több igényét is képes egyszerre kielégíteni. A kulturális és természeti örökségek felkeresése mellett aktív testmozgást biztosít, miközben lehetőséget nyújt a természet autentikus átélésére is.

A VELOREGIO projekt keretében a partnerek határon átnyúló kerékpáros útvonalak kötelező minőségi kritériumait és az útvonalak mentén található természeti és kulturális örökség védelméhez kapcsolódó irányelveket határoznak meg. Erre építve a határon átnyúló, javasolt útvonalakhoz kapcsolódóan masterplan készül, hogy az adott standardokat lépésről lépésre megvalósítsák és egységes minőségi színvonalat/standardokat biztosítsanak valamennyi kerékpáros turistának. Ez a standard hozzájárul a természeti és kulturális örökség védelméhez, az utak, szolgáltatások, kínálatok és térképrendszerek minőségének javulásához. A turisták így egységes minőséget kapnak tekintettel a biztonságra, kényelemre és környezetvédelemre.

A projekt keretében határon átnyúló kínálati csomagok fejlesztésére kerül sor, amelyek mountain bike-osok, túrakerékpárosok és országúti kerékpárosok számára készülnek. Ennek részeként útvonalak kijelölésére is sor kerül, amelyek a régió védett természeti területeit és kulturális emlékeit kapcsolják össze egymással, és magas színvonalon mutatják be azokat a kerékpáros turistáknak.

A VELOREGIO projekt célja, hogy Ausztria és Magyarország határtérsége – a hegységek és alföldek közti topográfiai sokszínűségében, illetve a tájképi és kulturális gazdagságában rejlő potenciált kihasználva – európai top kerékpáros régióvá válhasson. Programspecifikus célkitűzés a természeti és kulturális örökség védelmének, támogatásának és fejlesztésének javítása a fenntartható turizmus koncepciójára támaszkodva.

A projekt hatóterülete:

- Dél-Burgenland,
- Kelet-Stájerország: főként Weiz és Hartberg-Fürstenfeld térsége, Raabtal, (Radweg R11 és R21),
- Alsó-Ausztria: Neunkirchen und Wiener Neustadt térsége, Zöbernach-Radweg
- Vas megye: AT-HU határsávtól az Írott-kő Natúrpark területe, Szentgotthárd – Nádasd - Mikosszéplak – Jánosháza – Celldömölk – Ostffyasszonyfa

A tanulmány feltárja a kerékpáros turizmusból eredő, a természeti és kulturális értékekre irányuló negatív és pozitív hatásokat. Javaslattelevet fogalmaz meg, hogy milyen formában és módon lenne hatékony a természeti örökségek és kulturális örökségek védelmével kapcsolatos információkat átadni a kerékpárosok részére, milyen szemléletformáló intézkedések bevezetése lenne szükséges. Külön fejezetben szabálygyűjteményt tartalmaz arra vonatkozóan, hogy mire figyeljenek a kerékpárosok, ha pihenőt tartanak, hogy megóvják a környezetüket, a természeti és kulturális értékeket.

A tanulmány a nemzetközi természetvédelmi egyezményeken és az azokkal összhangban megalkotott európai uniós természetvédelmi irányelveken keresztül közelíti meg a projekt hatóterületén tervezett fejlesztések természetvédelmi vonatkozásait. Bemutatja az uniós természetvédelmi irányelvek célját és az azok megvalósításának érdekében nemzeti szinten kialakított jogi hátteret, különös tekintettel a magyar és osztrák szabályozás különbségeire. Ezek ismerete fontos a kerékpáros útvonalak nyomvonalának megtervezése során, mivel az Európai Unió természetvédelmi politikájának gerincét alkotó Natura 2000 ökológiai hálózat hatalmas kiterjedéssel bír mind magyar, mind osztrák oldalon. A természetvédelmi rendeltetésű területeket érintő vagy azokra hatást gyakorló terv vagy beruházás elfogadása, illetve engedélyezése előtt pedig vizsgálni kell annak összeegyeztethetőségét a természetvédelmi érdekekkel. Az uniós irányelveknek megfelelően, nemzeti szinten megalkotott természetvédelmi szabályozás alapján kell eljárni a hatások vizsgálata során.

A tanulmány külön fejezetben kíván segítséget nyújtani és ajánlásokat megfogalmazni a kerékpáros pihenőhelyek és útvonalak kialakításáért felelős szakemberek részére azzal a céllal, hogy tevékenységük során a természetvédelem és azzal szoros összefüggésben az erdőgazdálkodás érdekeinek szem előtt tartása mellett hozzák meg döntéseiket. Továbbá kitér az osztrák-magyar határon található Kőszegi Tájvédelmi Körzet területére arra való tekintettel, hogy a határátlépési pontok közvetlenül országos jelentőségű természetvédelmi területet érintenek a magyar oldalon. A Vas megyében illetékes természetvédelmi kezelő, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, valamint a Szombathelyi Erdészeti Zrt. lehetőséget biztosított ezen országos jelentőségű természetvédelmi terület projekt általi érintettségével kapcsolatos egyeztetésre. A természetvédelmi és erdészeti szakemberek által a Kőszegi-hegységről megosztott információk konkrét irányt mutatnak az útvonalak tervezéséhez ezen a

területen, valamint felhívják a figyelmet a határátlépési pontokon szükséges, a turisták tájékoztatására irányuló intézkedésekre.

A kerékpáros turisták részére készített viselkedési szabálygyűjtemény igazodási pontokat nyújt ahhoz, hogy a természetben járók a szabadidős tevékenységük során a legkisebb behatást tegyék környezetükre, és tisztában legyenek a legalapvetőbb természetvédelmi szabályokkal. Az európai uniós államok közös természetvédelmi irányelveinek köszönhetően Ausztriában és Magyarországon az alapvető viselkedési szabályok azonosak.

A dokumentáció külön fejezetben az útvonalak mentén elhelyezendő tájékoztató táblák helyének és tartalmának megválasztásával kapcsolatos javaslatokat tartalmaz. A javaslatok a kerékpáros turisták tájékozódásának megkönnyítését, valamint a természeti környezet megóvását elősegítő helyes magatartás ösztönzését szolgálják.

A tanulmány célja

Jelen tanulmány célja az új kerékpár-turisztikai kínálatok hatására növekedő turizmus természeti és kulturális örökségre, értékekre gyakorolt hatásainak feltárása, valamint azon irányelvek kialakítása, melyek útmutatásul szolgálnak az új kerékpár-turisztikai kínálatok környezetkímélő módon történő kifejlesztésére vonatkozóan.

A projekt célcsoportjainak bemutatása, legfontosabb jellemzőik, igényeik ismertetése

A projekt által meghatározott kerékpáros turista célcsoportok az általuk használt járműveikre való tekintettel kerültek meghatározásra, amelyek a következők: mountain bike-osok, túrakerékpárosok és országúti kerékpárosok.

Mountain bike-osok

A mountain bike első sorban hegyes terepre, földutakra, ösvényekre való kerékpár, különleges tulajdonságai mind vázgeometriájában, mind felszereltségében megmutatkoznak. Meredek lejtőkön és emelkedőkön egyformán stabil, jó kapaszkodóképességű, tapasztaltabbak nagyobb akadályok fölött is átjuthatnak vele. Első sorban sportolási célra alkalmas a természetet kedvelők számára. A legnehezebb terepek bejárására főként a fiatalok, fiatal felnőttek

korosztálya vállalkozik. Ez a korosztály az elektronikus tájékozási lehetőségeket preferálja, tervezett útvonaluktól gyakran eltérnek.

Túrakerékpárosok

A túrakerékpárokat (más néven trekking) kényelmes vázgeometria, csomagtartó és súlyos csomagok elhelyezésére alkalmas váz jellemzi, ötvözi a sportot a kényelemmel. Szilárd burkolatú, esetleg föld- vagy murvás úton való közlekedést tesz lehetővé. Az emelkedők nem okoznak akadályt mindaddig, amíg szilárd burkolat van a kerék alatt. Felszereltségében a kényelmet szolgálja, első sorban kirándulásra, túrázásra tervezett, de mindennapi közlekedésre is alkalmas kerékpártípus. A kialakításnak köszönhetően alkalmas hosszabb távú családi túrákra is. A túrakerékpárosok korösszetétele a legvegyesebb a három célcsoport közül. Egy részük a sport mellett a közösségi élményeket keresi a megtervezett programok során, ezért lassabb tempót diktálnak két állomás között. A középkorúakra jellemző, hogy az egészségmegőréssel egybekötött kikapcsolódás érdekében indulnak kerékpárral turisztikai célterületre. A családi túrák résztvevői általában minden lehetőségre felkészülve nagyobb mennyiségű felszerelést (élelem, ruházat, használati eszközök) visznek magukkal, valamint több megálló beiktatásával jutnak el a kiszemelt célig. A fiatalabb gyerekek vagy idősebb felnőttek fizikumára való tekintettel gyakrabban állhatnak meg pihenni. Ez a célcsoport a kevésbé nehéz útvonalakat választja, és fontos számára a kiszámíthatóság, a jó minőségű információs rendszer, infrastruktúra és szolgáltatás.

Országúti kerékpárosok

Az országúti kerékpár (más néven versenykerékpár) kifejlesztésekor az első kifejezetten sportolásra tervezett kerékpárfajta volt. Nagy átmérőjű kerekek, nagynyomású, vékony gumik, erősen hajlított koskormány, valamint minimális tömeg jellemzi. Első sorban országúti versenyzésre, kerékpározásra való, minden alkatrésze a gyors haladást szolgálja. A három célcsoport közül az országúti kerékpárosok azok, akik a természetben történő barangolást lehetővé tevő útvonalakat a legkevésbé képesek kihasználni. Céljaikat jó minőségű aszfaltos úton érhetik el, ezért első sorban a kulturális örökségek vonzhatják őket, illetve az aszfaltos úton is megközelíthető természeti értékek. A természet közelsége számukra is elérhető, ha túráik során a kerékpárokat letéve gyalogos kitérőket iktatnak be. Jellemzően az életvitelükbe beépített kerékpáros sportot űzők indulnak útnak versenykerékpárral. Számukra fontos az előrelátó tervezés az utak minőségével szemben támasztott igényeik folytán.

A kerékpáros turizmusból eredő, a természeti és kulturális értékekre irányuló hatások ismertetése célcsoportonként

A projekt hatóterületén nagy számban található országos jelentőségű és helyi jelentőségű természetvédelmi területek, helyi jelentőségű természeti értékek, valamint Natura 2000 területek is.

Az országos és helyi jelentőségű természetvédelmi területek elérhetők aszfaltos utakon mindhárom célcsoport számára, azonban belső területük nem, vagy csak kijelölt nyomvonalon kerékpározható. Az arborétumok, kastélyparkok bejárása a kerékpárok bejáratnál történő hátrahagyásával lehetséges, tehát ebben az esetben a terepi sajátosságokból nem adódik különbség a három célcsoport lehetőségeit, valamint az általuk gyakorolt hatásokat illetően. Ezekben a helyeken mindenki csak gyalogosként férközhet közelebb a természeti és kulturális értékekhez.

A helyi jelentőségű természeti értékek, valamint a kulturális értékek többnyire a települések közúthálózatán keresztül érhetők el, ezért ebben az esetben is megegyeznek a lehetőségek a különböző kerékpártípusok esetén.

A természetvédelmi rendeltetésű területeken csak a kijelölt utakon engedélyezett a kerékpározás. A kerékpározásra kijelölt utak minősége különböző, többféle terepen nyílik lehetőség a sportolásra, kirándulásra. Aszfaltos és erdészeti feltáró utak alkotják a nyomvonalakat, és ezek nem mindegyike járható az összes kerékpártípussal, ezért itt már eltérőek a célcsoportok lehetőségei mind az élményszerzést, mind a természetre gyakorolt hatásokat illetően.

A Natura 2000 területek a belterületektől távol található, aszfaltozott utakkal nem rendelkező természetvédelmi rendeltetésű területek, amelyek a projekt hatóterületén jellemzően vízfolyások mentén, erdőterületeken, réteken található.

A Mountain bike-osok a három célcsoport közül a legváltozatosabb helyekre képesek eljutni neheztett terepen is. Ebből kifolyólag a legtöbb ismeretre és élményre ők tehetnek szert a természeti értékekkel kapcsolatban. Fokozott mobilitásukból kifolyólag természetvédelmi szempontból a legnagyobb kockázatot is jelenhetik, amennyiben nem ismerik, vagy nem tartják be a természet érdekeit szolgáló szabályokat. A kerékpározásra kijelölt útvonalak

elhagyására, és ezzel talajeróziós és természeti károk okozására leginkább képes a célcsoportok közül.

A túrakerékpárosok korösszetétele a legvegyesebb a három célcsoport közül. A családi túrák során a fiatalabb gyerekek vagy idősebb felnőttek fizikumára való tekintettel tartott gyakoribb pihenők alkalmával sok lehetőség nyílik arra, hogy a körülöttük lévő természettel behatóbban is kapcsolatba kerüljenek. Ezen alkalmak során a résztvevők megtapasztalhatják a természet közelségét, ezáltal a természet iránti érzékenyítés és a környezeti nevelés észrevétlenül is előtérbe kerülhet. A túrakerékpárosok gyakori pihenői, kitérői több alkalmat adnak a hulladékok elhagyására, valamint az élővilág zavarására is.

Az országúti kerékpárosok a természeti környezet megóvása szempontjából a legkevésbé kockázatos célcsoport, mivel kötöttebb útvonalon, többnyire kiépült infrastruktúrával rendelkező környezetben érhetik el célállomásaikat.

Előzőek alapján megállapítható, hogy a természettel való érintkezésre, egyé válásra leginkább a mountain bike-osok és a túrakerékpárosok, végül korlátozottabb mértékben az országúti kerékpárosok tehetnek szert. Azonban fontos szem előtt tartanunk, hogy a megszerzhető élmények számával párhuzamosan nő a természeti értékekre irányuló negatív hatások lehetősége is a szabályok figyelmen kívül hagyása esetén.

A terepkerékpározás közvetlen velejárója a talajerózió. A kerékpáros nyomvonalakon a termőtalaj lehordásával, eróziójával kell számolnunk. Az aszfaltos utak kivételével a kijelölt útvonalak idővel szélesednek, mélyülnek, elhagyásuk pedig a legnagyobb pusztítást okozó degradációs formaként számon tartott erózió felgyorsulását segíti elő. A termőtalaj lehordásával a humusz-, illetve tápanyagtartalom csökken, a növények megtelepedése lehetetlenné válik. Ez a folyamat a sekély termőtalajú, sziklás altalajjal rendelkező területeken okozza a legnagyobb károkat, és a hegységekben folytatott terepkerékpározás egyik nehezen kordában tartható negatív hatása is egyben. A kavicssal szórt, murvás utak karbantartása rendkívül fontos a talajerózió megakadályozása érdekében. A jó minőségű kijelölt utak követésének ösztönzése, a róluk való letérés okozta károk tudatosítása a szemléletformálás jelentős eszköze lehet.

Javaslat a kerékpáros turisták tájékoztatásának, szemléletformálásának eszközeire

Feltételezzük, hogy akik a természetben szeretnék eltölteni szabadidejüket, szemléletükben természetbarátoknak mondhatók, és tisztában vannak azzal, hogy a természeti értékek megőrzése fontos. Azonban sajnos ez a szemlélet nem mindig érhető tetten a kirándulók viselkedésében, legyenek azok kerékpáros vagy gyalogos turisták. Ez nem jelent feltétlenül szándékosságot a részükről, hanem adódhat ismereteik hiányosságából is.

A turisták tájékoztatása, irányítása kulcsfontosságú eleme a szemléletformálásnak. Ahhoz, hogy tudatos természetjárókká válhassanak az általuk megismerni kívánt terepen, tisztában kell lenniük a számukra elérhető élmények helyes elérési útvonalával, valamint a rájuk vonatkozó szabályokkal, korlátozásokkal, illetve ezek megszegésének szankcióival. Ezen felül meg is kell ismerniük a szabályozások okát, hogy megértsék, elfogadják, és ezáltal belülről fakadóan be is tartsák azokat. A határon átnyúló turizmusra való tekintettel szükségeszerű több nyelven is elérhetővé tenni az információkat.

A szemléletformáló intézkedések eszközei a következők lehetnek:

- a rendelkezésre álló létesítmények, programlehetőségek beépítése a köztudatba,
- térképek, útvonalak rendelkezésre bocsátása,
- a kijelölt útvonalak terepen történő egyértelmű jelölése,
- figyelemfelhívás az adott területen betartandó általános és speciális viselkedési szabályokra,
- a kulturális és természeti értékek bemutatása, az erdő és az erdőgazdálkodás, valamint az ökoszisztémák felépítésének, működésének megismertetése.

A tájékoztatásra, szemléletformáló intézkedések megvalósítására táblák kihelyezésével, papír alapú kiadványok kibocsátásával és internetes felületek használatával nyílik mód. A tájékoztató eszközök összekapcsolásával, kombinálásával ötvözhetők azok pozitív, egymáshoz képest többletet nyújtó tulajdonságai. A megfelelő tájékoztatás legfontosabb jellemzői a közérthetőség, szemléletesség, naprakészség, többnyelvűség, továbbá elő kell, hogy segítse a védendő értékek megóvását a legismertebb területek túlterheltségének csökkentésével.

Információs táblák

Az említett tájékoztató felületek közül a táblákon elhelyezhető információk mennyisége a legkorlátozottabb. A terepen első sorban a jelzések és táblák a meghatározó tájékoztató pontok és ismeretterjesztési eszközök. Erre való tekintettel célszerűen történő kihelyezésük, valamint koncentrált, célratörő tartalmuk megszerkesztése hangsúlyos feladat a kívánt célok elérése érdekében. Fontos az információk térképen történő megjelenítése a tájékozódás segítése érdekében.

Nem kívánatos a táblák tömeges megjelenése ugyanazon helyszínen, ezért a korábban megvalósult projektek keretében kihelyezett információs és támogató táblák halmozódását kerülni kell. A már meglévő táblák helyének és tartalmának előzetes felmérését követően mérlegelhető, hogy mely szakaszokon indokolt további információk megosztása oly módon, hogy a tartalmak ne ismétlődjenek, hanem kiegészítsék egymást.

Amennyiben a turisták természetvédelmi területre érkeztek, tájékoztatni kell őket arról, hogy ott milyen szabályok betartása elvárt, melyek a legálisan használható útvonalak, és azok elhagyása milyen következményekkel járhat. Szükséges lenne felhívni a figyelmet a quadozás, crossmotorozás és sátrazás tilalmára piktogramok megjelenítésével is.

Amennyiben a projekt keretében új útvonalak kijelölésére kerül sor, abban az esetben célszerű minden új szakasz kezdetén tájékoztatni a turistákat az új útvonal nyújtotta lehetőségekről.

Papír alapú kiadványok

A papír alapú, térképes kiadványokhoz még mindig sokan ragaszkodnak az internetes alkalmazások elterjedése ellenére is, amikor útvonalukat ellenőrizni szeretnék a terepen. Ezen kiadványok lapjain a látványosságok leírása mellett a kijelölt útvonalakat körülvevő, de nem minden esetben észrevehető természeti jelenségekre is fel lehet hívni a figyelmet. Ha tudják a természetjárók, hogy mire érdemes figyelniük útjuk során két állomás között, az ösztönzőleg hat arra, hogy az őket körülvevő természettel jobban egygyé váljanak, érzékeiket az őket körülvevő hangok, formák irányába koncentrálják. Az ökoszisztémák működése iránti figyelmet a testközelből szerzett tapasztalatok is felkeltik.

A kiadványok a tájékozódás elősegítése és az ismeretterjesztés mellett a további, a gyakorlatban hasznos információkat is tartalmazhatják:

- a nem szabadon látogatható látványosságok esetében figyelemfelhívást az előzetes bejelentkezés fontosságára az elérhetőségek feltüntetésével;
- az egyes területek természetvédelmi, erdőgazdálkodási besorolásától függő, jogszabályok előírásain alapuló korlátozásokat, szabályokat;
- a biztonságos túrázáshoz szükséges ismereteket;
- a területileg illetékes természetvédelmi és erdőgazdálkodási szervek elérhetőségeit.

Internetes felületek

Az internetes felületek lényegesen nagyobb terjedelemben képesek információt nyújtani a táblákhoz és papír alapú kiadványokhoz képest. Az úticélok előzetesen történő kiválasztásában, az útvonalak megtervezésében és a túra során is egyaránt segítséget nyújtanak. A táblákon és a kiadványokban elhelyezett QR-kódok lehetőséget adnak a terepen elhelyezett tájékoztató felületek tartalmának kiterjesztésére az internetes alkalmazások segítségével. A webes térképek megfelelő részletességű topográfiai alappal és GPS-koordinátákkal nyújtják a legjobb szolgáltatást.

Az internetes felületek előnye a táblákkal és a kiadványokkal szemben, hogy a megjeleníthető információk frissítésére, aktualizálására lehetőséget ad. Linkek segítségével irányított átjárhatóságot biztosít kapcsolódó témájú honlapok irányába. Az új turisztikai szolgáltatásokra is ráirányíthatja a figyelmet, ezáltal elősegíti azok igénybevételét, ösztönzi célszerű kihasználtságát.

A természetvédelmi irányelvek megismeréséhez szükséges, a környezet és a természeti, kulturális értékek megóvására irányuló szabályozások

A növekvő turizmus természeti és kulturális örökségre, értékekre gyakorolt negatív hatásainak kiküszöbölése szükséges a kínálatok környezet-kímélő módon történő fejlesztéséhez. A kerékpáros turizmussal összefüggésbe hozható hatályos jogszabályok ismeretével, előírásainak betartásával és betartatásával biztosítható a természeti és kulturális értékek megóvása. Minden tiltott, valamint az előírásoknak nem megfelelően végzett tevékenység megnöveli a környezetben, természeti és kulturális értékekben történő károkozás esélyét. Ennek megakadályozása érdekében a jogszabályalkotók mindenki számára kötelezően betartandó szabályrendszer, ezen belül szankcionálási lehetőségek beiktatásáról döntöttek, a jogszabályok „erdejének” átláthatóságát azonban elő kell segíteni az érintettek számára. Fontos, hogy mindig a hatályos rendelkezéseknek megfelelően, de könnyen érthető formában történjen az információk megosztása a különböző tájékoztatási felületeken. Ehhez elsőként a vonatkozó hatályos jogszabályok ismerete, értelmezése és tartalmuk koncentrált összefoglalása szükséges.

Az Európai Unió természetvédelmi irányelveivel összefüggő, a természet védelmével foglalkozó nemzetközi egyezmények áttekintése

Az 1960-as évek végétől kezdődően a szakemberek nemzetközi környezetvédelmi és természetvédelmi egyezmények egész sorát dolgozták ki, de ténylegesen csak az 1970-es években érkezett el a nemzetközi környezetvédelmi együttműködés időszeke. 1972-ben ENSZ konferenciát rendeztek Stockholmban az Emberi Környezetről, amelyen állást foglaltak a nemzetközi környezetvédelem jogi szabályozásának szükségességéről is. Létrejöttek az első átfogó élőhelyvédelmi és a veszélyeztetett fajokkal foglalkozó egyezmények.

A természeti környezet védelmével foglalkozó egyezmények tekintendők a következők:

- Egyezmény a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen mint a vízimadarak élőhelyéről (Ramsar – 1971)
- Egyezmény a világ kulturális és természeti örökségének védelméről (Párizs – 1972)
- Egyezmény a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről (Washington – 1973)
- Egyezmény a vándorló vadon élő állatfajok védelméről (Bonn – 1979)

- Egyezmény az európai vadon élő növények, állatok és természetes élőhelyeik védelméről (Bern - 1979)
- Egyezmény a biológiai sokféleségről (Rio de Janeiro – 1992)

Az 1971-ben, az iráni Ramsarban elfogadott, a nemzetközi jelentőségű vizes területekről, különösen mint a vízmadarak élőhelyéről szóló egyezmény a legrégebb globális nemzetközi szerződés, amelynek részesei a világ minden táján található nemzetek.

Az egyezmények hatálybalépése elfogadásukat követően 1-4 éven belül történt meg, a bennük foglaltak végrehajtásához a részt vevő nemzetek részéről cselekvési programok kidolgozására, valamint az intézményi és jogi háttér megteremtésére volt szükség.

Az Európai Unió természetvédelmi irányelvei

Az 1970-es évektől kezdődően elfogadott nemzetközi természetvédelmi egyezményekkel összhangban, Európa területére kiterjedően természetvédelmi irányelvek megalkotására került sor.

Az Európai Gazdasági Közösségek Tanácsa 1979. április 2-án elfogadta a vadon élő madarak védelméről szóló 79/409/EGK tanácsi irányelvet (továbbiakban: Madárvédelmi Irányelv), amelyet több alkalommal jelentősen módosítottak, ezért azt az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelvének elfogadásával 2009. november 30-án kodifikálta az áttekinthetőség és az ésszerűség érdekében.

Az Európai Közösségek Tanácsa a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43/EGK irányelvet (továbbiakban: Élőhelyvédelmi Irányelv) 1992. május 21-én fogadta el.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv a Madárvédelmi Irányelvvel szoros kapcsolatban ma is az uniós természetvédelmi politika alapja, valamint az Unió védett területeit tömörítő Natura 2000 hálózat meghatározó alappillére.

A NATURA 2000 hálózat kijelölésének és működésének rövid ismertetése

Az Élőhelyvédelmi Irányelv és a Madárvédelmi Irányelv együttes alkalmazása alkotja a Natura 2000 hálózatot. Az irányelvek meghatározzák a területkiválasztás és -kijelölés módját és feltételeit, valamint a kapcsolódó tevékenységek kereteit. A tagállamok az irányelvekben

foglaltak érvényesítésének módjáról és gyakorlati kivitelezéséről, valamint az ehhez szükséges munkálatok megszervezéséről maguk döntenek.

A Madárvédelmi Irányelv célja a tagállamok területén természetes módon előforduló összes madárfaj védelme. Rendelkezik a fajok védelméről, kezeléséről és ellenőrzéséről, kiterjed a madarak tojásaira, fészkeire és élőhelyeire is. Az Élőhelyvédelmi Irányelv a természetes élőhelyek, vadon élő állatok és növények védelméről rendelkezik. Ennek értelmében a tagállamoknak a biológiai sokféleség védelmére ki kell építeniük az irányelv függelékeiben felsorolt európai jelentőségű fajok és élőhelyek fennmaradását biztosító területek hálózatát. Az irányelv célja, hogy a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelmével hozzájáruljon a biológiai sokféleség biztosításához.

A hálózathoz tartozó területeken nem a rezervátumszerű védelem a cél, hanem a természeti értékek megőrzését és fennmaradását biztosító emberi tevékenységek, a gazdálkodás folytatása, a természetvédelmi, gazdasági, társadalmi és kulturális érdekek összehangolása. Ennek érdekében a kiemelt jelentőségű természetes élőhelytípusok vagy veszélyeztetett fajok fenntartása, illetve fennmaradása érdekében meg kell vizsgálni minden olyan tervet vagy programot, amelynek jelentős hatása lehet a már kijelölt, illetve a jövőben kijelölendő területek védelmének célkitűzéseire.

A természetes élőhelytípusokat magába foglaló, továbbá a fajok élőhelyeül szolgáló természeti területekből álló hálózat célja, hogy biztosítsa az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyei kedvező védettségi állapotának fenntartását vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül.

A ***közösségi jelentőségű természetes élőhely*** olyan élőhely, amelyet természetes kiterjedésében az eltűnés veszélye fenyeget, vagy természetes kiterjedése csekély, vagy kiemelkedően jeleníti meg az alpesi, atlanti, kontinentális, makarónéziai és mediterrán biogeográfiai régiók legalább egyikének jellegzetes vonásait.

A ***kiemelt jelentőségű természetes élőhelytípus*** olyan természetes élőhely, amelyet az eltűnés veszélye fenyeget, és amelynek védelméért a tagállamok különös felelősséggel tartoznak.

A ***közösségi jelentőségű fajok*** olyan fajok, amelyek a közösségi jelentőségű természetes élőhelyeken belül veszélyeztetettek vagy sebezhetőek, vagy valószínű, hogy a közeljövőben a

veszélyeztetett csoportba fognak tartozni, vagy ritkák, azaz kis populációkban fordulnak elő. Olyan fajok tartoznak még ebbe a csoportba, amelyek szűk földrajzi területen, illetve kiterjedtebb területen ugyan, de csak gyéren elszórva fordulnak elő, vagy endémikusak és különös figyelmet igényelnek élőhelyük sajátos jellege következtében.

Előzőek alapján tagállamonként intézkedéseket kellett hozni egyes fajok különleges kezelésére vonatkozóan, amennyiben ez védettségi állapotuk alapján indokolt, beleértve az állatok befogásának, illetve megölésének bizonyos módjaira vonatkozó tilalmat, meghatározott feltételekhez kötve az azoktól való eltérés lehetőségét.

Az irányelv végrehajtására vonatkozó folyamatos ellenőrzést biztosítja, hogy a Közösség rendszeres időközönként összefoglaló jelentést készít – különösen az irányelv keretében elfogadott nemzeti rendelkezések alkalmazását illetően – a tagállamok által közölt információk alapján.

A tagállamoknak meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket a felsorolt állatfajok természetes elterjedési területükön való szigorú védelmének érdekében. Erre való tekintettel az irányelv függelékeiben felsorolt európai jelentőségű fajok esetén – beleértve azok életének valamennyi szakaszát – tiltani kell az alábbi tevékenységeket:

- a fajok vadon befogott példányainak szándékos befogásának vagy megölésének bármely formája;
- a fajok szándékos zavarása, különösen párzás, utódnevelés, áttelelés és vándorlás idején;
- a vadon élő állatok tojásainak szándékos elpusztítása vagy begyűjtése;
- párzási, költő- vagy pihenőhelyek károsítása vagy elpusztítása;
- a fajok vadonból befogott példányainak tartása, szállítása, kereskedelme, cseréje.

A tagállamoknak meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az irányelv mellékletében felsorolt növényfajok számára – azok életének valamennyi szakaszára kiterjedően – szigorú védelmi rendszert hozzanak létre, megtiltva az alábbiakat:

- a növényfajok vadon élő példányainak szándékos letévése, begyűjtése, levágása, gyökerestől való kiszedése vagy elpusztítása azok természetes elterjedési területén;
- a növényfajok vadonból begyűjtött példányainak tartása, szállítása, kereskedelme vagy cseréje.

Az irányelvek elfogadásával a tagállamok vállalták, hogy a benne foglaltakat átültetik saját jogrendszerükbe, és gondoskodnak a kitűzött természetvédelmi célok eléréséhez szükséges intézkedések végrehajtásáról. Az irányelvnek megfelelően hozott intézkedések célja a közösségi érdekeltségű természetes élőhelyek, valamint vadon élő állat- és növényfajok kedvező védettségi helyzetének fenntartása, illetve helyreállítása. Az irányelvnek megfelelően hozott intézkedések figyelembe veszik a gazdasági, társadalmi és kulturális igényeket, valamint a regionális és helyi sajátosságokat is.

A természet védelmének nemzeti szintű szabályozása

Az irányelvek végrehajtása az Európai Unió tagállamainak kötelessége, amelynek első lépése a jogharmonizáció. A jogharmonizációs feladat az Európai Unió intézményei által elfogadott irányelvek szabályainak nemzeti jogba történő átültetése. A tagállamok természetvédelmi jogszabályai között eltérések adódhatnak abból kifolyólag, hogy bevezethetnek az irányelvben előírtaknál szigorúbb védelmi intézkedéseket, valamint eltérő lehet a jogszabályi hierarchiájuk struktúrája. Magyarország és Ausztria esetében a különbségek abból adódnak, hogy míg a magyarországi természetvédelmi törvény és a főbb rendeletek területi hatálya az egész ország területére kiterjed, addig Ausztria a természetvédelmi szabályozást tartományi szinten alkotja meg.

Összességében elmondható, hogy alappillérek tekintendők a természetvédelmi és vele összefüggésben az erdészeti, halászati és vadászati jogszabályok előírásai, amelyek betartásával biztosítható a természeti és kulturális értékek megóvása. Arra való tekintettel, hogy az európai uniós irányelveknek megfelelően, azonban helyi sajátosságokat figyelembe véve történik a tagállamok ágazati jogszabályainak megalkotása, különbségek adódhatnak a határ átlépését követően a betartandó szabályok sorában.

Magyarország természetvédelmi jogszabályairól

Magyarországon az országgyűlés által elfogadott természetvédelmi törvény felhatalmazása alapján a kormány és az illetékes miniszter jogosult rendeleteket alkotni a törvény végrehajtására, és azok területi hatálya az egész országra kiterjed. Az országos jelentőségű természetvédelmi területek (pl. nemzeti parkok, arborétumok) kijelölése minisztériumi rendeletek által történik. A települési önkormányzatok – az országgyűlés által elfogadott jogszabályokkal összhangban – a helyi jelentőségű természeti és kulturális értékek védelmére alkothatnak és fogadhatnak el rendeletet.

A Magyarországon hatályos, legfontosabb természetvédelmi és erdővédelmi jogszabályok a következők:

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről;
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről;
- 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről;
- 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről;
- 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet a fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól;
- 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról;
- 33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet a természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról;
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról.

További, a turizmussal, természetjárással összefüggő rendelkezéseket is meg kell említenünk, amelyek a következők:

- 2013. évi CII. törvény a halgazdálkodásról és a hal védelméről;
- 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról;
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről;
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről;
- 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról;

- 489/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet a tűzvédelmi hatósági eljárások általános és különös szabályairól;
- 4/2008. (VIII. 1.) ÖM rendelet az erdők tűz elleni védelméről
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről.

A természetvédelmi rendeltetésű területek elhelyezkedésével, botanikai, zoológiai és táji értékeivel kapcsolatos információkkal szolgál a magyar állami természetvédelem hivatalos honlapján (<http://www.termeszetvedelem.hu>) található Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) interaktív térképe.

A közösségi jelentőségű területek esetében a <http://natura2000.eea.europa.eu/> honlap, valamint a Vas megyét működési területével teljes mértékben lefedő Órségi Nemzeti Park Igazgatóság (ÖNPI, 9941 Óriszentpéter, Siskaszer 26/A.) honlapja (<http://www.orseginemzetipark.hu/hu/info/ertekeink/index.html>) is hasznos információkkal szolgál.

A projekt hatásterületén az Irottkő Natúrparkon belül az 1980-ban létesített Kőszegi Tájvédelmi Körzet, illetőleg a Kőszegi-hegység, Gyöngyös-patak, Kőszegi Alsó-rét, valamint az Ablánc-patak völgye Natura 2000 területet érint. Míg a TK a Kőszegi-hegységben és a lábánál elhelyezkedő 7 települést érinti (Bozsok, Cák, Kőszeg, Kőszegdoroszló, Kőszegszerdahely, Lukácsháza, Velem), addig a hazánkban 1997-ben elsőként alapított Irottkő Natúrpark jelenleg 16 településre terjed ki. Az alapítók által megfogalmazott célkitűzések megvalósításának legfőbb motorja az Irottkő Natúrparkért Egyesület (<http://www.naturpark.hu/naturpark/irottko-naturparkert-egyesulet.html>).

Vas megye természetvédelmi területeinek és Natura 2000-es (különleges természetmegőrzési) területeinek elhelyezkedését az 2. és 3. számú melléklet szemlélteti.

Az Órségi Nemzeti Park Igazgatóság Tájegységeit, Őrkerületeit, valamint természetvédelmi őrszolgálatának elérhetőségeit a 4. számú melléklet tartalmazza.

A védett, a Natura 2000 területek és a természeti értékek tekintetében a legfőbb elvárásokat a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban: természetvédelmi törvény) és az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Natura 2000 rendelet) rögzíti.

A magyar erdőterületekre vonatkozó jogszabályok

Magyarországon az erdőterületek túlnyomó része állami tulajdonban van, amelyek közjóléti és turisztikai funkcióinak fejlesztése nagy hangsúlyt kap. Ezen kívül a magyar jogszabályok a magántulajdonban lévő erdők esetében is előírják, hogy az erdőgazdálkodó túrni köteles saját területén az erdőlátogatók közlekedését, tartózkodását. Mivel Ausztriában a magánerdők látogatásának feltételeit az erdőgazdálkodók egyénileg szabják meg, és többnyire korlátozzák azt valamilyen formában, erre való tekintettel minden magánterületen egyedi szabályok lehetnek érvényben. Ezzel szemben a magyarországi magánerdők látogatására vonatkozóan erősebb központi szabályozás érvényes, amelynek ismerete szükséges a turisztikai fejlesztések tervezéséhez.

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezései alapján a kerékpáros turizmussal kapcsolatos előírások a következők szerint alakulnak.

Az erdő látogatása

Az erdőben pihenés, üdülés, sportolás és kirándulás céljából gyalogosan, kerékpárral, lóval bárki saját felelősségére közlekedhet, illetve ott tartózkodhat. Mindezt az erdőgazdálkodó túrni köteles, kivéve, ha a területre jogszabálynak megfelelő korlátozás van érvényben.

A magántulajdonban lévő erdőben az erdészeti feltáróhálózat részét képező erdei úton kívül a kerékpárral való közlekedést az erdőgazdálkodó korlátozhatja, illetve megtilthatja, ha a terület tulajdoni jellegét és a korlátozást, illetve tiltást a területen megfelelően jelzi.

Az erdőben abban az esetben lehet a megjelölt turistaúton kerékpározni, ha az együttes használat lehetősége jelzéssel az adott turistaúton vagy kerékpáros úton megjelölésre került.

Aki erdőben nem erdőgazdálkodással összefüggő tevékenység céljából tartózkodik, az erdő látogatójának minősül. Az erdőgazdálkodó és az erdő tulajdonosa az erdő látogatójától a látogatásért díjat nem kérhet, azonban jogosult a ténylegesen felmerült kárának és költségének megtérítésére. Az erdő látogatója az erdei életközösségben, az erdő talajában és az erdészeti

létesítményekben kárt nem okozhat, az ott tartózkodók pihenését, valamint a rendeltetésszerű erdőgazdálkodási tevékenységet indokolatlanul nem zavarhatja.

Üdülési, sportolási, illetőleg kirándulási célból – a kijelölt út kivételével – gyalogosan és kerékpárral sem vehető igénybe az erdőrezervátum magterülete, valamint az erdősítés területe, amíg a rajta lévő faállomány a két méter átlagos magasságot el nem éri.

Fontos megjegyezni, hogy az előzőekben felsorolt kitételek csak az emberi erővel hajtott kerékpárra vonatkoznak, az alábbiak pedig érvényesek elektromos meghajtású kerékpárral közlekedőkre is.

Az erdőben látogatás céljából járművel – ideértve a *nem csak emberi erővel hajtott kerékpárt* is – közlekedni csak a közforgalom számára megnyitott erdészeti magánúton, a járműközlekedésre kijelölt erdei úton, valamint az erdőgazdálkodó beleegyezésével az erdészeti feltáráshálózat részét képező egyéb erdei úton szabad.

Az erdőgazdálkodó hozzájárulásával szabad az erdőben huszonnégy órát meghaladóan üdülési, illetőleg sportolási célból tartózkodni, táborozni, továbbá sátrat felverni. Szintén az erdőgazdálkodó hozzájárulása szükséges turistaútvonal kijelöléséhez és létesítéséhez, valamint sportverseny rendezéséhez.

Szankciók

Természetvédelmi bírság

A természetvédelmi bírságról már a természetvédelmi törvény előírásainak ismertetése során esett szó. A bírság mértékét a tényállások figyelembe vételével a *természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról* szóló 33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet előírási alapján állapítja meg a természetvédelmi hatóság.

Ezen kívül további, nem kifejezetten természetvédelmi jogszabályok is rendelkeznek szankciókról, amelyek szem előtt tartása kerékpáros túrázás során felmerülhet.

A Büntető Törvénykönyv, a közigazgatási bírságolási eljárások, valamint a szabálysértési eljárások környezet- és természetvédelmi vonatkozásai

A *Büntető Törvénykönyvről* szóló 2012. évi C. törvény külön fejezetet szentel a környezet és a természet elleni bűncselekményeknek, amelyben kitér a környezetkárosításra, a

természetkárosításra és a hulladékgazdálkodás rendjének megsértésére. **Az elkövetett cselekmények súlyuktól függően lehetnek akár szabadságvesztéssel büntetendők is.**

A közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről szóló 410/2007. (XII. 29.) Kormányrendelet 7. melléklete a következők szerint határozza meg a **természetvédelmi oltalom alatt álló területen történő jogszabálysértés esetén fizetendő közigazgatási bírság** összegét (2018.06.30 – 2018.07.24. hatályos állapot szerint):

- Védett természeti területen a gépjárművel engedély nélkül történő közlekedés esetén: **150 000,- Ft.**
- Fokozottan védett természeti területen a gépjárművel engedély nélkül történő közlekedés esetén: **300 000,- Ft.**
- Védett vagy fokozottan védett természeti területen az engedélyezett közlekedési útról való letérés esetén: **100 000,- Ft.**

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény rendelkezik további, az elkövetésük esetén helyszíni bírság fizetésével járó cselekményekről. A kerékpáros turizmussal összefüggésbe hozhatók a következők: természetvédelmi, erdőrendészeti, köztisztasági, valamint a kutyával történő veszélyeztetés. Külön említést érdemel a kutyával való együtt túrázás lehetősége. Ebben az esetben az követ el szabálysértés, aki kutyáját természeti és védett természeti területen, vagy vadászterületen – a vadászkutya és a triflakereső kutya kivételével – póráz nélkül elengedi vagy kóborolni hagyja.

Ausztria természetvédelmi jogszabályairól

Az Osztrák Köztársaság Alkotmánya a tartományok kompetenciáit egy általános záradék útján jelöli ki. Ezen meghatározások alapján a tartományi ügyek közé tartozik a természetvédelem is. Erre való tekintettel Ausztria tartományainak parlamentjei külön-külön alkotják meg a területükön hatályos természetvédelmi törvényt az európai uniós irányelvekkel összhangban. A természetvédelmi törvény végrehajtására a tartományi kormány elnöke, illetve a tartományi kormány alkot rendeleteket. Ezek a jogszabályok csak az adott tartományban rendelkeznek kötelező jogi érvénnyel.

A projekt hatóterületével érintett osztrák tartományok jelenleg hatályos természetvédelmi jogszabályai a következők.

Alsó-Ausztria

- NÖ Naturschutzgesetz 2000 (NÖ NSchG 2000)
/Az Alsó-ausztriai természetvédelmi törvény 2000/
- NÖ Artenschutzverordnung
/ Alsó-Ausztria Fajvédelmi Rendelete/

Burgenland

- Gesetz vom November 1990 über den Schutz und die Pflege der Natur und Landschaft im Burgenland (Kurztitel: Burgenländisches Naturschutz- und Landschaftspflegegesetz - NG 1990)
/A burgenlandi természet és táj védelméről, fenntartásáról szóló 1990. novemberi törvény (Rövid cím: Burgenlandi természetvédelmi és tájgazdálkodási törvény - 1990)/
- Verordnung der Burgenländischen Landesregierung vom 11. März 1992 zur Erhaltung des Lebensraumes der freilebenden Tiere und wildwachsenden Pflanzen und zur nachhaltigen Sicherung der bodenständigen Tier- und Pflanzenartenvielfalt (Kurztitel: Allgemeine Naturschutzverordnung)
/A Burgenlandi Tartományi Kormány 1992. március 11-i rendelete a vadon élő állatok és a vadon termő növények élőhelyeinek védelméről, valamint az őshonos állat- és növényfajok sokféleségének hosszútávú biztosításáról (Rövid cím: Általános természetvédelmi rendelet)/
- Verordnung der Burgenländischen Landesregierung vom 18. September 2001 über den besonderen Schutz von Pflanzen- und Tierarten (Kurztitel: Bgld. Artenschutzverordnung 2001)
/A Burgenlandi Tartományi Kormány 2001. szeptember 18-i rendelete a növény- és állatfajok különleges védelméről (Rövid cím: Burgenlandi fajvédelmi rendelet 2001)/

Stájerország

- Gesetz vom 16. Mai 2017 über den Schutz und die Pflege der Natur (Steiermärkisches Naturschutzgesetz 2017 – StNSchG 2017)
/A természet védelméről, fenntartásáról szóló 2017. május 16-i törvény (Rövid cím: Stájerországi természetvédelmi törvény 2017 - StNSchG 2017)/
- Gesetz vom 7. November 1989 zum Schutze des Baumbestandes in der Steiermark (Steiermärkisches Baumschutzgesetz 1989)
/A stájerországi faállomány védelméről szóló 1989. november 7-i törvény (Rövid cím: Stájer favédelmi törvény 1989)/
- Verordnung der Steiermärkischen Landesregierung vom 14. Mai 2007 über den Schutz von wild wachsenden Pflanzen, von Natur aus wild lebenden Tieren einschließlich Vögel (Artenschutzverordnung)
/A Stájer Tartományi Kormány 2007. május 14-i rendelete a vadon termő növények és a természetben vadon élő állatok, beleértve a madarak védelméről (Rövid cím: Fajvédelmi rendelet)/

A tartományok az előzőekben említett főbb természetvédelmi jogszabályokon kívül a területükön található természetvédelmi rendeltetésű területek (nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, európai jelentőségű természetvédelmi területek, natúrparkok, tájvédelmi területek, barlangok) kijelöléséről, állapotuk megőrzésével, fenntartásával kapcsolatos további végrehajtási rendeleteket is alkottak, amelyek biztosítják az európai uniós irányelvekben és az azokkal összhangban megalkotott tartományi természetvédelmi törvényekben foglaltak végrehajtását.

A projekt által érintett osztrák tartományok természetvédelmi rendeltetésű területeire vonatkozóan további információkkal szolgálnak a következő oldalak:

<https://www.burgenland.at/natur-umwelt-agrar/natur/naturschutz/>,

<http://www.noe.gv.at/noe/Naturschutz/>,

www.naturparke.at/uebersichtskarte/,

<https://www.verwaltung.steiermark.at> .

A projekt osztrák hatóterületén természetvédelmi hatósági ügyekben eljáró szervek a következők:

- Amt der Niederösterreichische Landesregierung, St. Pölten (Alsó-Ausztriai Tartományi Kormányzati Hivatal, St. Pölten)
- Amt der Burgenländischen Landesregierung, Eisenstadt (Burgenlandi Tartományi Kormányzati Hivatal, Eisenstadt)
- Amt der Steiermärkischen Landesregierung, Graz (Stájer Tartományi Kormányzati Hivatal, Graz)

Viselkedési szabálygyűjtemény kerékpáros turisták részére

A tanulmány ezen fejezete a kerékpáros turistáknak kíván igazodási pontokat nyújtani ahhoz, hogy szabadidős tevékenységük során a legkisebb behatást tegyék a természetre, tisztában legyenek a legalapvetőbb természetvédelmi szabályokkal. Az európai uniós államok közös természetvédelmi irányelveinek köszönhetően Ausztriában és Magyarországon az alapvető szabályok azonosak.

Látogatás természetvédelmi rendeltetésű területen

A természetvédelmi rendeltetésű területek lehetnek európai közösségi, országos vagy helyi jelentőségűek. Az országos jelentőségű természetvédelmi területek a nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, arborétumok. A helyi jelentőségű természetvédelmi területek lehetnek parkok, kastélyparkok, termőhelyek. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területeket a Natura 2000 ökológiai hálózat alkotja. A helyi jelentőségű természeti értékek jellemzően nagyobb kiterjedéssel nem bírnak, lehetnek fák, fasorok, egyéb nevezetes növények.

A természetvédelmi hatóság engedélye szükséges védett természeti területen járművel történő közlekedéshez, valamint fokozottan védett természeti területre történő belépéshez.

A természetvédelmi rendeltetésű területeken kerékpározni szigorúan csak az arra kijelölt útvonalakon szabad, arról letérni tilos!

Védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges gyűjtés végzéséhez, közösségi és tömegsportesemények rendezéséhez, sportversenyhez, valamint technikai jellegű sporttevékenység folytatásához.

Fokozottan védett természeti területre belépni – még gyalogosan is – csak a jelzett turistautakra és a tanösvényekre szabad. Ezeken a területeken csak természetvédelmi kezelés és hatósági engedély alapján engedélyezett tevékenység végezhető.

Fontos tudnunk, hogy ha kerékpározás közben vagy pihenőink során gyalogosan elhagyjuk a kijelölt utat, azzal akaratunkon kívül is megteremtjük a körülményeket ahhoz, hogy taposással pl. egy védett növényfaj kisebb számú állományában helyrehozhatatlan kárt okozhassunk. A természetvédelmi oltalom alatt álló területek egyedülálló élővilággal rendelkeznek, a védett és fokozottan védett fajoknak pedig még a zavarása is tilos. Egy adott területen az előírások és

korlátozások a jogszabályok előírásain és a terepen természetvédelmi feladatokat ellátó szakemberek tudományos ismeretein alapulnak. A használható útvonalak kijelölésével segítséget nyújtanak abban, hogy óvatlanul ne tehesünk kárt természeti értékeinkben. A mértéktelen illegális kerékpározás védett területen nagy károkat okoz. Egy új útvonal kitaposását követően az ösvény rendre szélesedik az idő múlásával, és az eróziós folyamatok felgyorsulnak. Az új út állagromlása a használóit arra ösztönzi, hogy építési törmelékkel, hulladékkal javítsák ki azt. Így alakul ki lassan egy ártatlan gyalogösvényből egy traktorok által is járt széles út. Mindez szöges ellentétben áll a természeti értékek megőrzésével, fenntartásával, amely a védett terület kijelölésének elsődleges célja. Nem a technikai kerékpársport kitiltása a cél, viszont az elsődlegesen védelmi rendeltetésű területeken a turizmus igényei nem írhatják felül a természetvédelmi érdekeket.

Az országos jelentőségű természetvédelmi területnek számító arborétumok, valamint a helyi jelentőségű természetvédelmi területek közé tartozó parkok, kastélyparkok belső útjain általában tilos a kerékpározás. Járműveink számára keressünk kerékpártárolót, amíg gyalogosan barangolunk!

A Natura 2000 területek a közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok megőrzését szolgálják. Ezek a természetvédelmi rendeltetésű területek jellemzően vízfolyások mentén, erdőterületeken, réteken találhatóak.

A magyarországi természetvédelmi területek elhelyezkedésével, botanikai, zoológiai és táji értékeivel kapcsolatos információkkal szolgál a magyar állami természetvédelem hivatalos honlapján (<http://www.termeszetvedelem.hu>) található Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) interaktív térképe.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság (ÖNPI, 9941 Őriszentpéter, Siskaszer 26/A.) honlapja (<http://www.orseginemzetipark.hu/hu/info/ertekeink/index.html>) bemutatja Vas megye országos jelentőségű természetvédelmi területeit, a helyi jelentőségű védett természeti területek felfedezésében a Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány 2013. évi tematikus térképe (<http://provertes.hu/index.php/termeszeti-ertekek-es-vedelmuk/helyi-vedett-teruletek-magyarorszagon/312-vas-megye-helyi-jelentosegu-termeszetvedelmi-teruletei>), a települési értéktárak és honlapok segíthetnek.

A projekt által érintett osztrák tartományok természetvédelmi rendeltetésű területeire vonatkozóan további információkkal szolgálnak a következő oldalak:

<https://www.burgenland.at/natur-umwelt-agrar/natur/naturschutz/>,

<http://www.noe.gv.at/noe/Naturschutz/>,

www.naturparke.at/uebersichtskarte/,

<https://www.verwaltung.steiermark.at> .

Az európai közösségi jelentőségű területek esetében a <http://natura2000.eea.europa.eu/> honlap szolgál hasznos információkkal.

Természetvédelmi hatósági ügyekben a projekt magyar hatóterületén a Vas megyei Kormányhivatal Szombathelyi Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály jár el. Ausztriában természetvédelmi hatóságként az illetékes Tartományi Kormányzati Hivatal jár el.

Látogatás erdőterületen

Más szemlélettel kell néznünk egy erdőre, mint egy parkra: a turisták szemében rendezetlenségnek tűnhet az a fajta erdőkép, amely valójában a biológiai sokféleséget tükrözi. A korhadt, kidőlt fatörzsek, a lábon száradó csonkok mind élőhelyet biztosítanak megannyi élőlény számára.

Magyarországon az erdőben pihenés, üdülés, sportolás és kirándulás céljából gyalogosan és kerékpárral bárki saját felelősségére közlekedhet, illetve ott tartózkodhat. Kivételt képez, ha a területen erre nézve korlátozás van érvényben. A magántulajdonban lévő erdőben az erdőgazdálkodó megfelelő jelzéssel korlátozhatja, illetve megtilthatja a kerékpározást az erdészeti feltáróhálózaton kívül. Az erdőgazdálkodó átmenetileg korlátozhatja és feltételhez kötheti az erdő egyes részeinek látogatását, amennyiben az ott-tartózkodás az életet vagy testi épséget veszélyeztet, vagy az egyes erdőgazdálkodási munkák végzését veszélyeztet, vagy akadályozza.

Vadászat időtartamára a vadászatra jogosult az erdőgazdálkodó hozzájárulásával átmenetileg korlátozhatja az erdő egyes részeinek a látogatását.

Az erdőgazdálkodó hozzájárulásával szabad az erdőben huszonnégy órát meghaladóan üdülési, illetve sportolási célból tartózkodni, táborozni, továbbá sátrat felverni. Szintén az erdőgazdálkodó hozzájárulása szükséges turistaútvonal kijelöléséhez és létesítéséhez, valamint sportverseny rendezéséhez.

Az erdőben csak abban az esetben lehet a megjelölt turistaúton kerékpározni, ha a gyalogosokkal történő együttes használatra lehetőséget adó, hivatalos jelzést helyeztek el a turistaúton.

Nem látogatható sem gyalogosan, sem kerékpárral az erdőrezervátum magterülete, valamint az erdősítés területe, amíg a rajta lévő faállomány a két méter átlagos magasságot el nem éri. Ez alól kivétel, ha kifejezetten ezeken keresztül vezet a hivatalosan kijelölt út.

Aki erdőben nem erdőgazdálkodással összefüggő tevékenység céljából tartózkodik, az erdő látogatójának minősül. Az erdőlátogató köteles az általa okozott kárt megtéríteni az erdőgazdálkodónak. Az erdő látogatója az erdei életközösségben, az erdő talajában és az erdészeti létesítményekben kárt nem okozhat, az ott tartózkodók pihenését, valamint a rendeltetésszerű erdőgazdálkodási tevékenységet indokolatlanul nem zavarhatja.

Fontos megjegyezni, hogy az előzőekben felsorolt kitételek csak az emberi erővel hajtott kerékpárra vonatkoznak, az alábbiak pedig érvényesek az elektromos meghajtású kerékpárral közlekedőkre is.

Az erdőben látogatás céljából járművel – ideértve a *nem csak emberi erővel hajtott kerékpárt* is – közlekedni csak a közforgalom számára megnyitott erdészeti magánúton, a járműközlekedésre kijelölt erdei úton, valamint az erdőgazdálkodó beleegyezésével az erdészeti feltáráshálózat részét képező egyéb erdei úton szabad.

Amennyiben az erdő területe természetvédelmi oltalom alatt áll, abban az esetben az erdő látogatására vonatkozó szabályok kiegészülnek a természetvédelmi területen érvényben lévő szabályokkal, és a szigorúbb előírások betartása válik kötelezővé.

Ausztriában az erdőterületek jóval nagyobb hányada képez magántulajdont, mint Magyarországon, és az erdészeti jogszabályok több teret adnak az erdőgazdálkodónak arra, hogy döntéseket hozzanak saját területeikkel kapcsolatban. Az erdőgazdálkodó joga eldönteni, hogy milyen belépési szabályokat hoz a saját területén. Ez tetten érhető pl. az alpannonia turistautat közrefogó, osztrák-magyar határhoz közel eső erdőterületek esetében is. Az osztrák oldalon az alpannonia turistautat északról Esterházy, délről Batthyány birtokok veszik körül. Ezeken a területeken az erdőgazdálkodók táblákkal jelölik a kerékpározás tilalmát és a gyalogosok tevékenységére vonatkozó korlátozásokat is, mint pl. a gombaszedés mértékének felső határa.

Fotó: Varga László

1. kép: Az alpannonia turistaút jelzőtáblái a háttérben az erdőgazdálkodó által kihelyezett táblákkal

Fotó: Varga László

2. kép: Magánerdő területére vonatkozó korlátozásokat jelző táblák Ausztriában

Növény- és állatvilág, élőhelyek

Tilos a védett növényfajok egyedeinek veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása. Tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínzása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása.

A turistáktól nem elvárható, hogy ismerjék és felismerjék a védett növény- és állatfajokat, valamint azok pontos élőhelyével sem lehetnek tisztában egy adott területen. Ez utóbbi nem is lenne célszerű, mert a védett és fokozottan védett fajok zavarása is tilos.

Előzőek alapján megállapíthatjuk, hogy a legbölcsebb és leginkább etikus hozzáállás az, ha nem gyűjtögetünk a természetben, és nem viszünk haza mindenfélét, ami megtetszik. A védett fajok egyedeit nem tarthatjuk birtokunkban sem élő, sem holt állapotukban. Ha sérült vagy elhullott védett állat egyedét megtaláljuk, abban az esetben azt be kell jelentenünk a nemzeti park igazgatóságához. Ha nem ismerjük jól az állatokat, de baglyot vagy egyéb ragadozó madarat találunk, és nem tudjuk beazonosítani a fajt, akkor is biztosak lehetünk benne, hogy védett állatról van szó, és a bejelentés indokolt.

A kijelölt utakat pedig azért ne hagyjuk el, mert azzal akaratlanul is kárt okozhatunk, de az ismeretek hiánya nem mentesít a felelősség alól. Az utak kijelölésének fő célja, hogy bemutathatók legyenek a természeti értékek a látogatók számára, de az élővilágban kár ne keletkezessen.

Kerékpározás árvízvédelmi töltéseken

Árvízvédelmi töltéseken és védősávokon árvízmentes időszakban kerékpárral engedély nélkül lehet közlekedni. Az árvízvédelmi biztonság fenntarása érdekében a töltéseken korlát nem helyezhető el, mivel az akadályozná az árvízvédelmi munkálatokat. A korlát hiánya miatt csak saját felelősségre lehet a töltéseken kerékpározni, és a balesetveszély miatt fokozott körültekintéssel közlekedjünk!

Tűzgyújtás

Tűzet gyújtani csak kijelölt tűzrakó helyen szabad. Amennyiben adott területen tűzgyújtási tilalom van érvényben, akkor a kijelölt tűzrakó helyen is tilos tűzet gyújtani. A területileg

illetékes katasztrófavédelmi kirendeltség a tűzgyújtási tilalom időszaka alatt rendszeresen ellenőrzi a szabályok betartását.

Sátrazás

Magyarországon erdőterületen csak az erdőgazdálkodó hozzájárulásával szabad huszonnégy órát meghaladóan üdülési, illetőleg sportolási célból tartózkodni, táborozni, továbbá sátrat felverni. A természetvédelmi hatóság engedélye nélkül fokozottan védett természetvédelmi területen sátrazni tilos! Az engedélyeztetés illetékköteles, és számolnunk kell az ügyintézési határidővel is, ha ilyen terveink vannak.

Horgászat

Ha túránk során horgászni is szeretnénk, abban az esetben a halászati és horgászati jogszabályok előírásainak megfelelően adott víztestre horgászati engedélyt kell kérnünk. A horgászat csak az engedély jogerőre emelkedését követően kezdhető meg. A nem horgászható fajokról, a horgászati tilalmakról és a fajok szerinti tilalmi időkről külön jogszabály rendelkezik.

Védett természeti területen a horgászathoz a természetvédelmi hatóság engedélye is szükséges!

Fontos tudnivaló, hogy az osztrák-magyar határon található Kőszegi Tájvédelmi Körzet területén a védett területen található víztesteken a horgászat tilos, csak a Gyöngyös-patak egyes szakaszain lehet horgászni engedély birtokában.

Túrázás kutyával

Manapság a megnövekedett igényekkel lépést tartva egyre nő a kutyabarát szálláshelyek száma, és sokan keresik a lehetőséget, hogy kedvencükkel együtt tölthessék szabad idejüket a természetben. Minden felelős kutyatartó tisztában van vele, hogy a mindennapok során is be kell tartania bizonyos szabályokat. Az állatvédelmi törvény, a szabálysértési törvény, valamint az állattartást szabályozó önkormányzati rendeletek is előírásokat fogalmaznak meg az állattartókra nézve. Az előírások megsértése bírság kiszabását vonhatja maga után.

A települések belterületén nem hagyhatjuk kóborolni, illetve nem engedhetjük felügyelet nélkül közterületre kutyánkat. Ezen kívül a köztisztasági szabályokat betartva gondoskodni kell a kutyaürülék összegyűjtéséről is. Az önkormányzatok az állattartásról szóló

rendeletükben további szigorításokkal is élhetnek, így bizonyos közterületen csak pórázzal lehet kutyát sétáltatni, illetve vannak olyan helyek, ahonnan ki is tiltják az ebeket.

A szabálysértési törvény szerint pedig aki kutyáját természeti, védett természeti területen vagy vadászterületen póráz nélkül elengedi vagy kóborolni hagyja, az szabálysértést követ el. A kutya tulajdonosa köteles felelősséget vállalni az állata által okozott károkért.

Az említett szabályokat ismerve azok betartásával elkerülhetjük a kellemetlenségeket, és nem utolsósorban a kutya biztonságát is szolgálja, ha felügyeletünk alatt tartjuk.

Hulladékok

A természetben járva fel kell készülnünk rá, hogy nem fogunk hulladékgyűjtőket találni. A hulladékgyűjtők telítettségének ellenőrzése és ürítésének megszevezése külterületen nagyon sok problémába ütközik, ráadásul a tapasztalatok azt mutatják, hogy a természetben elhelyezett hulladékgyűjtők vonzzák az illegális hulladéklerakást.

Figyeljünk arra, hogy minél kevesebb olyan dolgot vigyünk magunkkal, amiből hulladék keletkezhet. Amitől mégis elkerülhetetlenül meg akarunk válni, azt vigyük magunkkal a következő olyan nagyobb állomásig, ahol található hulladékgyűjtő konténer. Főként az élelmiszerek csomagolásával kell számolnunk, aminek nincs olyan nagy mérete vagy súlya, hogy ne férne még el a táskánkban pár kilométer erejéig.

Biztonságos túrázás

A túrák körültekintő megtervezése záloga a kiszámíthatóságnak, a váratlan események felkészült kezelésének. Fontos, hogy megfelelő túrafelszereléssel induljunk útnak, amelynek része a gondosan megválasztott ruházat is. A különböző domborzati viszonyokból adódó klimatikus különbségekre és az időjárás változásaira is számítanunk kell. Hosszabb túrákra ajánlatos meleg ruhával, esőkabáttal, de akár váltóruhával is készülni. Továbbá érdemes felkészülnünk a kullancsok elleni védekezésre is.

A választott terepen biztonságos haladást lehetővé tevő lábbelit válasszunk! Amennyiben a kerékpározás mellett hosszabb távú gyalogos kitérőt is tervezünk beiktatni, akkor gondolnunk kell arra, hogy olyan cipőt válasszunk, amely mindkét mozgásforma esetén kényelmes és biztonságos haladást biztosít. Ha ennek ötvözése nem lehetséges egy lábbeliben, akkor gondoskodjunk váltócipőről.

Ausztriában a 12 év alatti gyermekek részére kötelező a kerékpáros védősisak viselése kerékpározás közben. Ez a szabály vonatkozik arra is, ha a gyermek maga kerékpározik, ha kerékpár gyerekülésén utasként utaznak, valamint arra is, ha a kerékpárhoz rögzített utánfutóban utazik.

Mindig a látási- és útviszonyoknak megfelelő haladási sebességet válasszunk, kerüljük a hirtelen fékezést! Ezzel csökkenthetjük a kerékpárral okozott talajerozió mértékét is.

Csak olyan kijelölt gyalogos turistaútvonal kerékpározható, ahol piktogrammal jelölték az együttes használat lehetőségét. A gyalogosok és önmagunk testi épségének megőrzése és a balesetveszély elkerülése érdekében lassan, körültekintően közlekedjünk ezeken az útszakaszokon!

Az őszi hónapokban sötétedés idején ne kerékpározzunk erdős területen, mert ott ebben az időszakban alkonyatkor jó eséllyel vadászat folyik! A vadászat időtartamára a vadászatra jogosult az erdőgazdálkodó hozzájárulásával átmenetileg korlátozhatja az erdő egyes részeinek a látogatását. Minden figyelmeztetést vegyünk komolyan!

Az erdészeti munkák végzése idején figyeljünk a fokozott balesetveszélyre figyelmeztető táblákra!

Hasznos információk, elérhetőségek

A magyar állami természetvédelem hivatalos honlapján (<http://www.termeszetvedelem.hu>) „Járművel való közlekedés védett természeti területen” szereplő dokumentum ugyan a gépjárművel, természetvédelmi oltalom alatt álló területeken történő közlekedésre nézve foglalja össze a legfőbb szabályokat, azonban ezek általában az emberi erővel hajtott kerékpáros közlekedésre is érvényesek.

A 2-4. mellékletekben szereplő, a Vas megyei védett és vagy Natura 2000 oltalom alatt álló területekről és a jelenleg aktuális őrszolgálati beosztásáról készített, A3 méretű tematikus térképek, illetve az azokon szereplő elérhetőségek megoszthatók a turistákkal.

Az osztrák tartományok természetvédelmi rendeltetésű területeire vonatkozóan további információkkal szolgálnak a következő oldalak:

<https://www.burgenland.at/natur-umwelt-agrar/natur/naturschutz/>,

<http://www.noe.gv.at/noe/Naturschutz/>, www.naturparke.at/uebersichtskarte/,

<https://www.verwaltung.steiermark.at> .

Természetvédelmi hatósági ügyekben Magyarországon a Megyei Kormányhivatalok Járási Hivatalai, míg Ausztriában természetvédelmi hatóságként a Tartományi Kormányzati Hivatal jár el.

A természeti és kulturális értékeket összekötő kerékpáros pihenőhelyek, útvonalak kialakítása, valamint a meglévő hálózatok összeköttetésének bővítése a természetvédelmi irányelvek figyelembe vételével

A tanulmány ezen fejezete a kerékpáros pihenőhelyek és útvonalak kialakításáért felelős szakemberek részére kíván segítséget nyújtani és ajánlásokat megfogalmazni azzal a céllal, hogy tevékenységük során a természetvédelem és azzal szoros összefüggésben az erdőgazdálkodás érdekeinek szem előtt tartása mellett hozzák meg döntéseiket.

A fejezet külön kitér az osztrák-magyar határon található Kőszegi Tájvédelmi Körzet területére arra való tekintettel, hogy a határátlépési pontok közvetlenül országos jelentőségű természetvédelmi területet érintenek a magyar oldalon. A Vas megyében illetékes természetvédelmi kezelő, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, valamint a Szombathelyi Erdészeti Zrt. lehetőséget biztosított ezen országos jelentőségű természetvédelmi terület projekt általi érintettségével kapcsolatos egyeztetésre. A természetvédelmi és erdészeti szakemberek által a Kőszegi-hegységről megosztott információk konkrét irányt mutatnak az útvonalak tervezéséhez ezen a területen, valamint felhívják a figyelmet a határátlépési pontokon szükséges, a turisták tájékoztatására irányuló intézkedésekre.

A pihenőhelyek és útvonalak kialakításával kapcsolatban fontos hangsúlyozni, hogy nincs általános szabály arra vonatkozóan, hogy az egyes természetvédelmi oltalom alatt területeken milyen védőtávolságok betartása szükséges a természeti értékek megóvásához. Ez függ minden esetben a természeti érték jellegétől, hogy növény- vagy állatfajról és annak élőhelyéről van-e szó, vagy valamilyen természeti képződmény (barlang, láp, stb.) érintett-e az útvonallal. Minden esetben külön kell vizsgálni a fajok elterjedését, szaporodási idejét, állatok esetében életmódjukat, mozgáskörzetüket, amely befolyásolja, hogy az élőhelyük közelében kijelölendő útvonal zavarásukat eredményezné-e. Ezekre a kérdésekre csak természetvédelmi szakemberek adhatják meg a választ a kijelölni tervezett útvonalak és pihenők konkrét helyének ismeretében, vizsgálat keretében.

Nyomvonalak kijelölésének, pihenőhelyek kialakításának, táblák kihelyezésének engedélyeztetése természetvédelmi és Natura 2000 területeken

A természetvédelmi hatóság engedélye szükséges védett természeti területen járművel történő közlekedéshez. Fokozottan védett természeti területre történő belépéshez – a jelzett turistautak és tanösvények kivételével a természetvédelmi hatóság – a nemzeti park igazgatóság szakértői

véleményének figyelembe vételével – kiadott engedélye szükséges. Fokozottan védett természeti területen csak természetvédelmi kezelés és hatósági engedély alapján engedélyezett tevékenység végezhető.

Magyarországon olyan eljárásokban, amelyekben az engedélyező hatóság nem a természetvédelmi hatóság, de a tervezett tevékenység védett vagy fokozottan védett, illetve védett területnek nem minősülő Natura 2000 területet érint, abban az esetben a természetvédelmi hatóságot az eljárásba szakhatóságként vonják be. Ha a Natura 2000 terület esetében a természetvédelmi hatóság szakhatóságként történő bevonását jogszabály nem írja elő, akkor a Natura rendelet (275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről) előírásai biztosítják a természetvédelmi érdekek érvényesülését a következők szerint. Olyan terv vagy beruházás elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amely nem szolgálja közvetlenül a Natura 2000 terület természetvédelmi kezelését vagy ahhoz nem feltétlenül szükséges, de a Natura 2000 területre hatással lehet, vizsgálni kell az ott élő fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásokat. Amennyiben a vizsgálat alapján a tervnek, illetve beruházásnak jelentős hatása lehet, hatásbecslést kell végezni. Amennyiben a projekt kerékpározható utak kijelölésén túl kerékpárutak építésére is kiterjedne, abban az esetben Natura 2000 területen, barlang védőövezetén méretmegkötés nélkül a környezetvédelmi hatóság előzetes vizsgálati eljárást folytat le. A hozott döntéstől függően környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása válhat szükségessé.

Natura 2000 területek a projekt hatóterületén

A Natura 2000 területek a közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok megőrzését szolgálják. Ezek a természetvédelmi rendeltetésű területek jellemzően vízfolyások mentén, erdőterületeken, réteken találhatóak. Az itt élő ún. jelölőfajok jelenléte indikálta a Natura 2000 területté nyilvánítást. Az ezekre a fajokra és élőhelyükre gyakorolt hatásokat minden faj és terv vagy beruházás esetében különbözőek lehetnek, ezért azokat természetvédelmi szakemberrel külön meg kell vizsgáltatni, és ezzel kapcsolatban dokumentációt kell a természetvédelmi hatósághoz benyújtani. A Natura 2000 területek jellemzően erdők, rétek vagy természetes állóvizek és vízfolyások területén vagy mentén helyezkednek el. Ezen európai jelentőségű természetvédelmi területek kijelölésével kapcsolatos térképes információk a következő oldalon érhetők el:

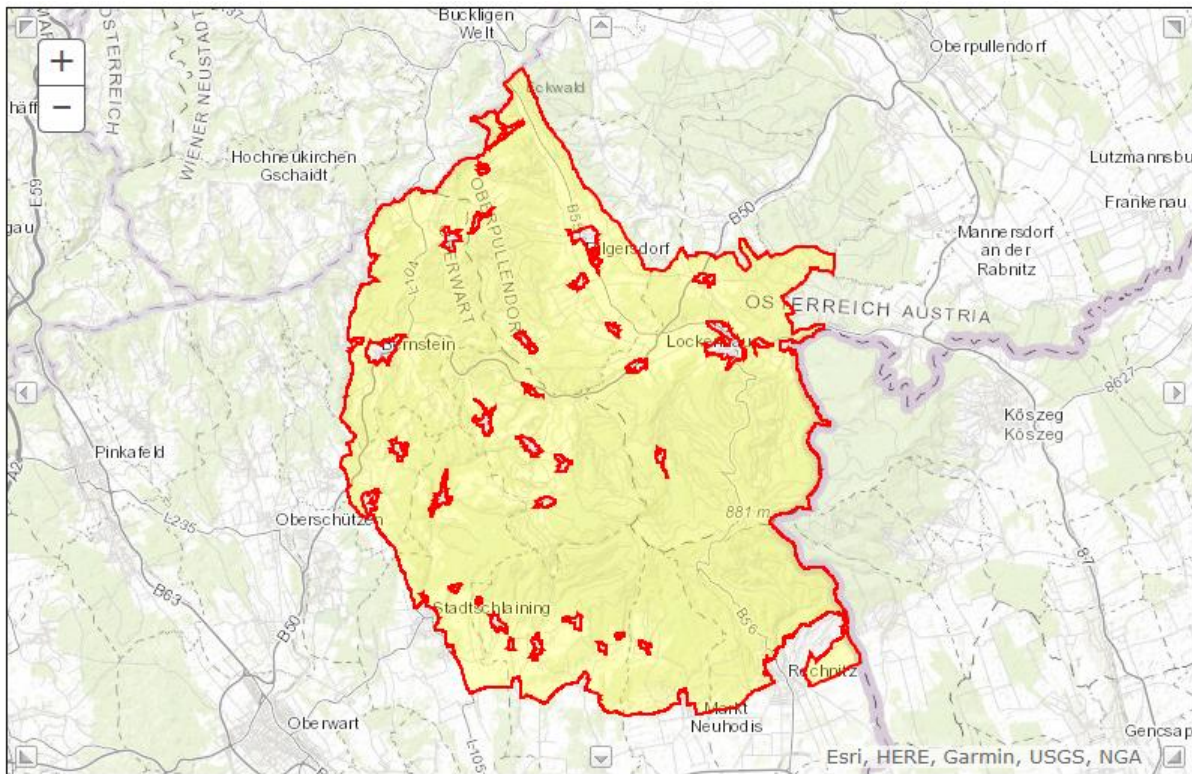
<http://natura2000.eea.europa.eu/> . Minden Natura 2000 terület (site) rendelkezik egy megnevezéssel, valamint egy kóddal (site code), amely alapján beazonosítható a hálózaton belül.

A projekt osztrák hatóterületén található Natura 2000 területek

1. Bernstein - Lockenhaus – Rechnitz /Borostyánkő – Léka – Rohonc/

(Site code: AT1108813)

Területe: 24586 ha

Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu>

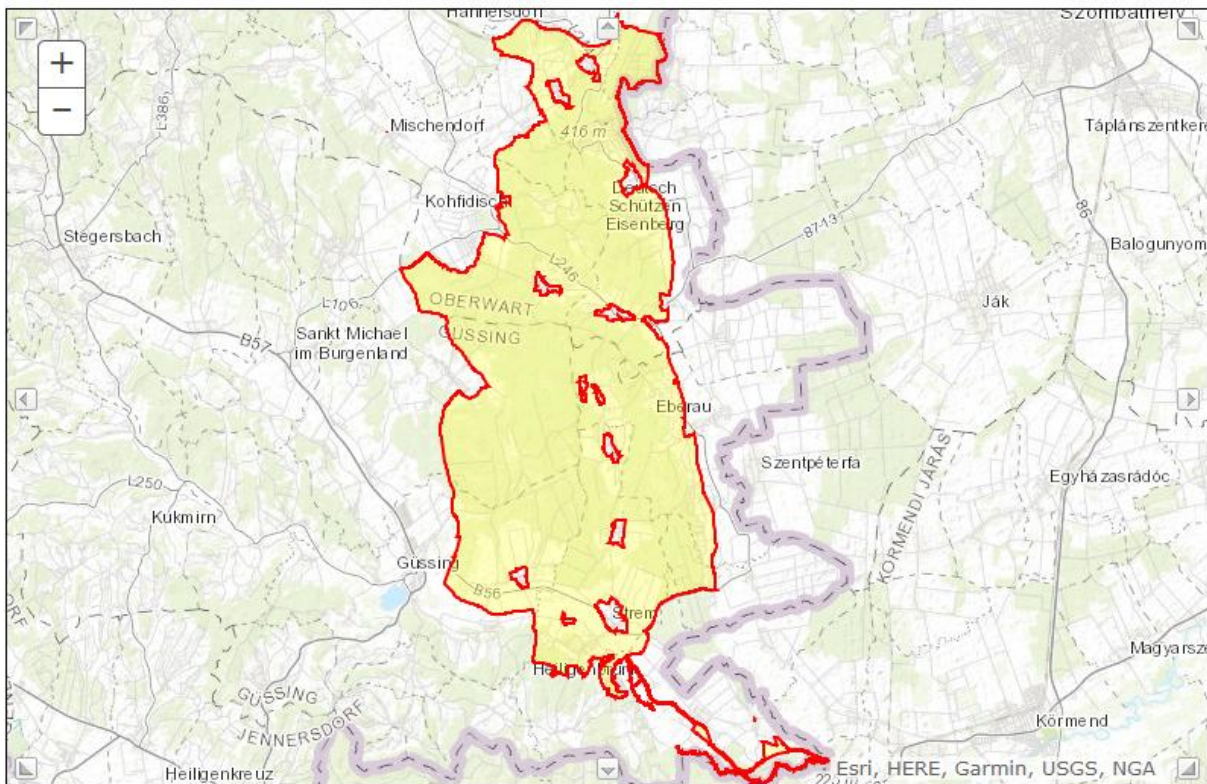
Burgenland legmagasabb pontjai, az Írott-kő (884 m) /Geschriebenstein/ és a Szarvaskő (862 m) /Hirschstein/ itt található. Szinte az egész területet zárt erdőiség borítja: őshonos erdeifenyvesek, bükkösök, tölgyesek, gyertyános tölgyesek jellemzik, de található itt elszigetelten gyepterületek is. Geológiai adottságai különlegesek, a kialakult kőzetrétegeknek köszönhetően érdekes flóra és fauna jellemzi.

Jellemzően a gyepterületek rovarai a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), a zanót-hangyaboglárka (*Phengaris nausithous*), a vérfű-hangyaboglárka (*Phengaris teleius*) és a szitakötő-rablópile (*Ascalaphus libelluloides*). A lepkék rendjébe tartozó hangyaboglárkák tápnövényüket

tekintve specializálódtak, ezért csak ahhoz kötöten jelennek meg egyes területeken. Az erdei rovarfajok közül ritkán előforduló fajnak számít a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*). Szitakötőfajok közül kettő is jelen van: a kétsíkös hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*) és az erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*). Kétéltűek közül a foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) és az alpesi göte (*Triturus alpestris*) is megtalálható itt. Az emlősök közül a nagyon ritka nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*) mellett esetenként megfigyeltek további négy simaorrú- és két patkósdenevérfajt is. Továbbá képviseltetik magukat egyes harkály- és a sólyomfajok is. Növényvilágát tekintve is hosszú a ritkaságok sora, többek között orchidea-, nőszirm-, sáfrány- és fodorkafajok élőhelyei is megtalálhatók itt.

2. Südburgenländisches Hügel- und Terrassenland /Dél-burgenlandi domb- és teraszvidék/ (Site code: AT1114813)

Területe: 13999 ha

Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu>

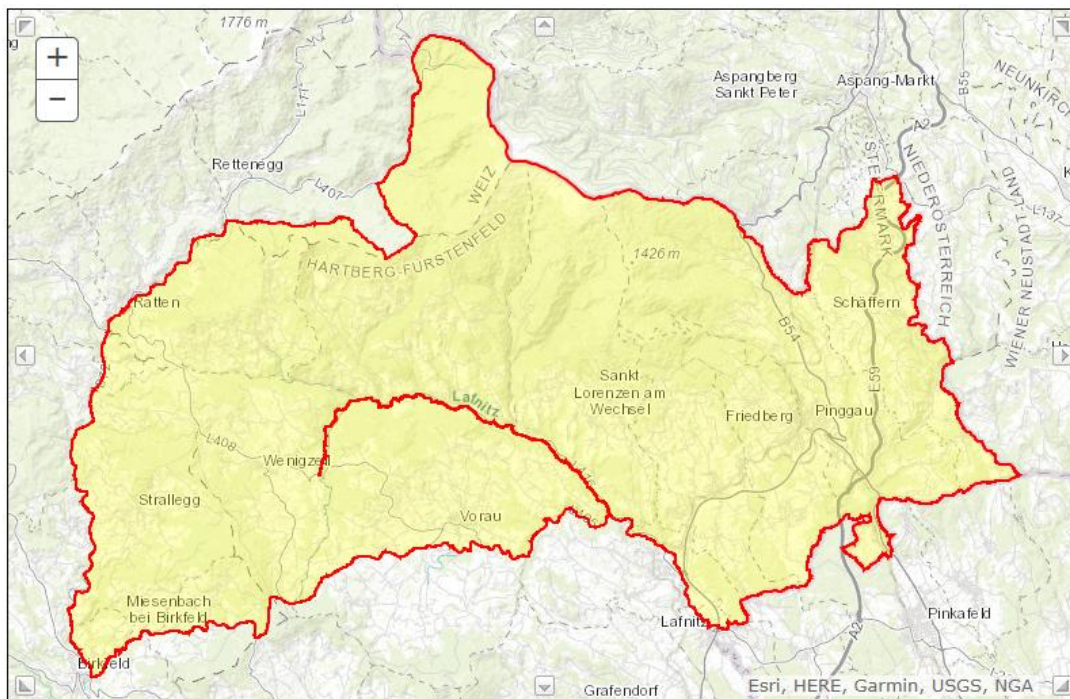
Változatos domborzat és táj jellemzi ezt a Natura 2000 területet: találhatók itt erdők, rétek, vizes élőhelyek, szőlővel borított hegyoldalak egyaránt. A terület három fő felszíni folyóvize a Pinka, a Tauchenbach és a Strem. A patakokban élő veszélyeztetett halfajok közül a réti csík (*Misgurnus fossilis*) és két bucófaj (*Zingel Zingel*, *Zingel Streber*) érdemel említést. A

patakokat égeresek és láprétek kísérik. Vizes élőhelyek és rétek is találhatóak a Strem völgyében. A rétek számos veszélyeztetett lepkefajnak biztosítanak élőhelyet, amelyek közül a zanót-hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*) és a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) a legkritikább. A dombvidéki kaszálórétek sok veszélyeztetett lágyszárú növényfajnak adnak otthont. Dél-Burgenland legnagyobb összefüggő erdőterülete, a Punitzer erdő a Pinka és a Strem között húzódik. A nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) gyakori az erdőkben, azonban a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) nagyon ritka, és főként a tölgyeseket kedveli. A Hohensteinmaißberg mészkő és dolomit képződményei figyelemre méltók, valamint fajgazdag orchidea-flórával rendelkezik, és itt található a dél-burgenlandi mocsaras erdő rétek egyik legszebbike. Az erdőterületek és a gazdagon strukturált táj vonzza a denevérfajokat, amelyek lehetnek erdőlakók, vagy esetenként templomtornyokba és egyéb épületekbe is beköltöznek.

3. Teile des Steirischen Jogl- und Wechsellandes /A stájer Jogl- és Wechselland részei/ (Site code: AT2229000)

Területe: 45576 ha

Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu>

Joglland viszonylag erősen erdősült terület. A nagyobb, nem erdősített övezetekben elsősorban gyepgazdálkodást és gabonatermesztést folytatnak. Az erdők állománya főként luc- és erdei fenyőből áll, de elszórtan bükkösök is előfordulnak. Az intenzív mezőgazdasági

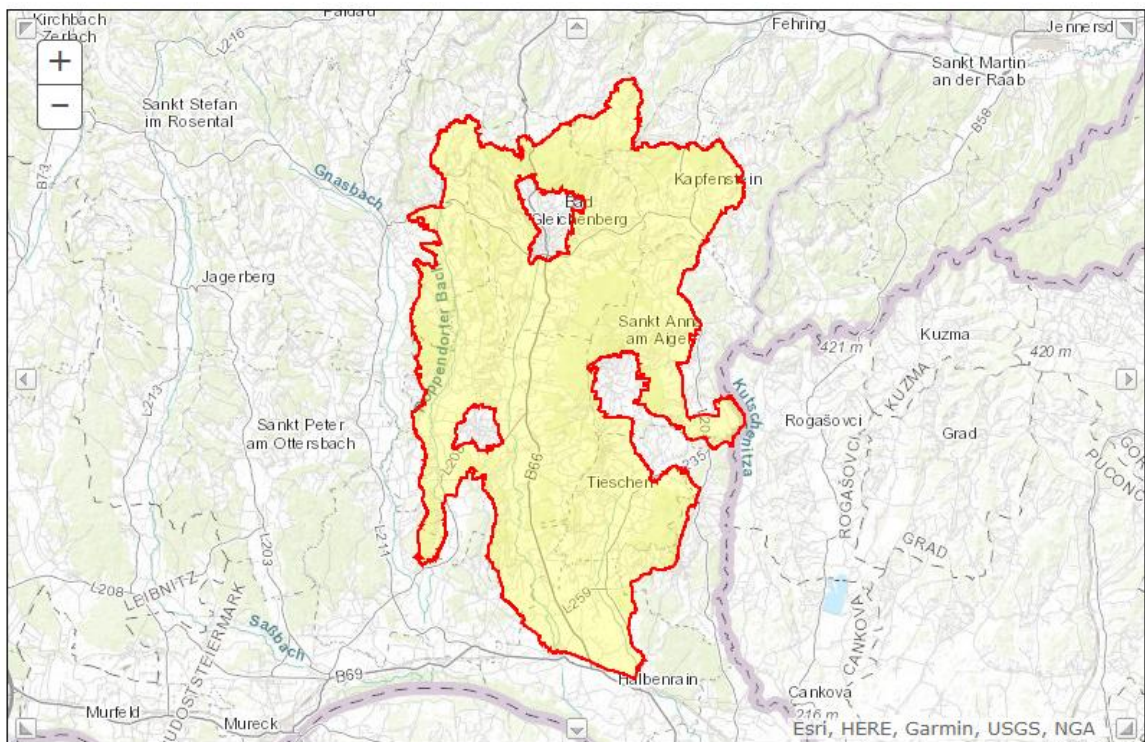
és erdészeti használat ellenére a régió madárvilága átlagon felüli értéket képvisel. A fekete gólya (*Ciconia nigra*) és a haris (*Crex crex*) jelentős állománnyal bír. A terület kételtűeknek is élőhelyül szolgál, mint a barna varangy (*Bufo bufo*), a gyepi béka (*Rana temporaria*) és a foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*). A siketfajd (*Tetrao urogallus*) és a nyírfajd (*Tetrao tetrix tetrix*) a fenyveseket kedveli. Denevérfajok közül jelen van a csonakfűlű denevér (*Myotis emarginatus*) és a közönséges denevér (*Myotis myotis*).

4. Teile des südoststeirischen Hügellandes inklusive Höll und Grabenlandbäche

/A délkelet-stájer dombvidék, köztük a Höll és Grabenlandbäche/

(Site code: AT2230000)

Területe: 15653 ha

Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu>

A délkelet-stájerországi dombos vidéken fekszik, vulkáni tevékenység során keletkezett magaslatok találhatók itt. A területen található a legnagyobb összefüggő lombos elegyes erdők. A 70-es évek elején a völgyekben húzódó hatalmas árterületen gyepgazdálkodás, legeltetés folyt. A kiterjedt vízszabályozási és vízelvezetési intézkedések során a fajban gazdag gyepnek nagy részét két évtizeden belül feltörték. Ma nagyobb összefüggő rétek csak néhány, többnyire nedvesebb területen maradtak fenn. A szabályozatlan vízfolyások egyes szakaszait keskeny sávban öreg tölgy és kőris fasorok kísérik. A lombhullató ligeterdőket

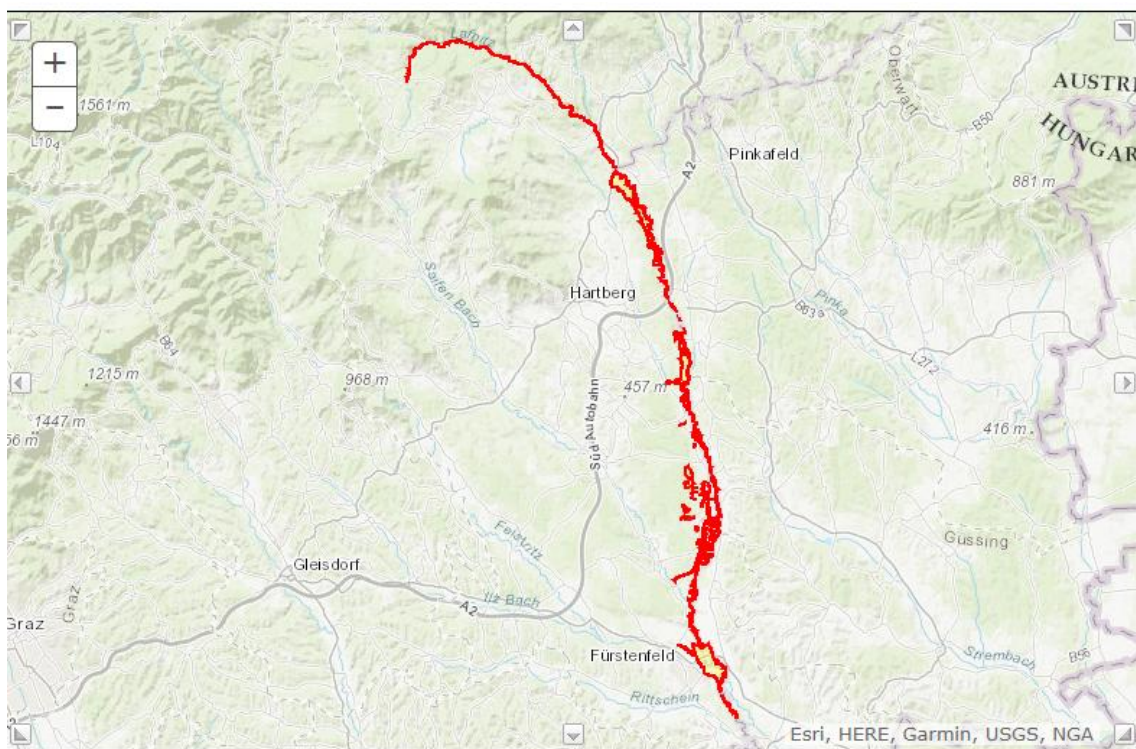

szétszórt települések, szántók, gyümölcsösök és szőlőültetvények tagolják. A változatos élőhelynek köszönhetően számos különleges faj található a területen, mint például a vágó csík (*Cobitis taenia*), aranyos rózsabogár (*C. aurata*), sávós szitakötő (*Calopteryx splendens*), kisasszonyszitakötő (*C. virgo*), csermelyszitakötő (*Onychogomphus forcipatus*), feketelábú szitakötő (*Gomphus vulgatissimus*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), fali gyík (*Podacris muralis*), imádkozó sáska (*Mantis religiosa*).

5. Lafnitztal - Neudauer Teiche /Lapincs-völgy – Neudauer tó/

(Site code: AT2208000)

Területe: 1162.6400

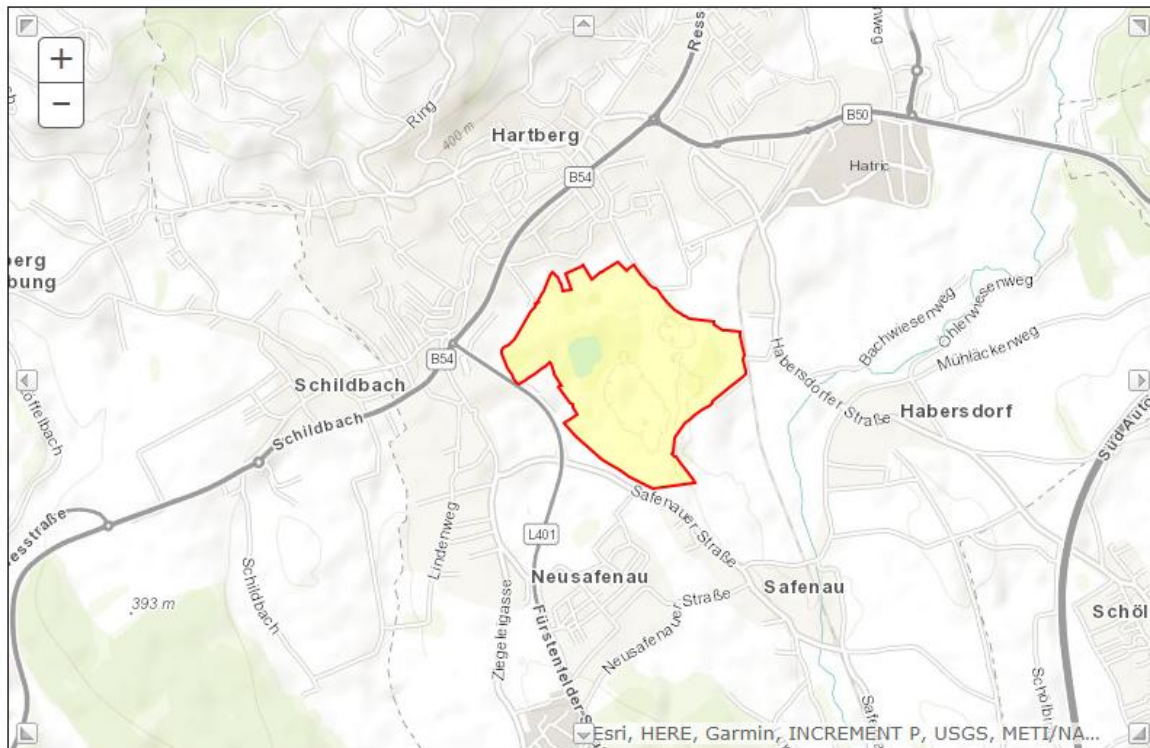
Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu>

A Lapincs-patak Stájerország és Burgenland határán húzódik. Kisebb éger- és fűzállományok maradtak fent az egykori láperdőkből. Königsdorf és Lapincs között a biológiai sokféleség abból adódik, hogy a patak medrének ezen szakasza eredeti állapotában megmaradt. A vizes élőhelyek értékes táplálkozóhelyek a fehér gólya (*Ciconia ciconia*), a fekete gólya (*Ciconia nigra*) és a jégmadár (*Alcedo atthis*) számára. Békafajok, vízisikló (*Natrix natrix*), fűrgye gyík (*Lacerta agilis*), denevérfajok is élnek a területen. Ritkábban a homokos vagy kavicsos területeken előfordul a billegető cankó (*Actitis hypoleucos*). A mezőgazdasági művelés alatt álló területek miatt lecsökkent a fűrj (*Coturnix coturnix*), a réti tücsökmadár (*Locustella*

naevia), a fogoly (*Perdix perdix*) és a mezei pacsirta (*Alauda arvensis*) állománya. A Lapincsvölgyben megtalálható a kékes rétihéja (*Circus cyaneus*) és a nagy nagy örgébics (*Lanius excubitor*). Osztrák természetvédelmi szervezetek évek óta vásárolnak földeket a környéken az ökológiai hálózat bővítése érdekében.

6. Hartberger-Gmoos (Site code: AT2211000)

Területe: 61 ha

Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu>

Hartberger-Gmoos a beépített városi területtel közvetlenül határos. A tó vízellátását források biztosítják. A tápanyagmentesítés és a növényvédőszeres használatának korlátozása fontos az élőhely megőrzése szempontjából. A talaj és az üledékek különleges ásványi összetétele különleges élővilág megtelepedését tette lehetővé. A peremterületeken rétek, legelők találhatók, amelyek 273 lepkefajnak biztosítanak élőhelyet, amelyek közt találhatók veszélyeztetett fajok is, mint például a sötét hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*), a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*). Fő fafajok az éger, a tölgy, a szil és a kőris. A vizes terület 142 madárfaj élőhelye, amelyek közül 55 bizonyítottan költ is itt. A vándorló madarak pihenőhelyeként számon tartott európai jelentőségű terület. Számos kétélűfaj is megtalálható.

A projekt magyar hatóterületén található Natura 2000 területek

A magyar hatóterületen tizenhét elkülönülő, Natura 2000 besorolású terület található, ezek a következők:

- Marcal-medence (Site code: HUBF20015)
- Sárvíz-patak mente (Site code: HUBF20052)
- Répce mente (Site code: HUFH20010)
- Őrség (Site code: HUON10001)
- Ság-hegy (Site code: HUON20001)
- Kőszegi-hegység (Site code: HUON20002)
- Ablánc-patak völgye (Site code: HUON20003)
- Váti gyakorlótér (Site code: HUON20005)
- Pinka (Site code: HUON20006)
- Köles-tető (Site code: HUON20007)
- Rába és Csörnök-völgy (Site code: HUON20008)
- Csöngői legelő (Site code: HUON20009)
- Kenyeri reptér (Site code: HUON20011)
- Kemenessömjéni cserjés legelő (Site code: HUON20012)
- Öregcser (Site code: HUON20013)
- Gércei tufagyűrű és láprét (Site code: HUON20014)
- Gyöngyös-patak és a kőszegi Alsó-rét (Site code: HUON20020)

Ezen területek elhelyezkedése a tanulmány 3. számú mellékletét képező térképen megtekinthető. Bemutatásuktól – a határ mentén fekvő, országos jelentőségű természetvédelmi területnek minősülő Kőszegi-hegység kivételével – eltekintünk. A Kőszegi Tájvédelmi Körzetre a tanulmány a későbbiekben tér ki.

Az erdei közjóléti létesítmények

A Natura 2000 hálózat szerves részét képezik az erdőterületek mint természetes élőhelyek, amelyek biodiverzitásának megőrzése kiemelt jelentőségű.

Ausztriában az erdőterületek jóval nagyobb hányada képez magántulajdont, mint Magyarországon, és az erdészeti jogszabályok több teret adnak az erdőgazdálkodóknak arra, hogy döntéseket hozzanak saját területeikkel kapcsolatban. Az erdőgazdálkodó joga eldönteni, hogy milyen belépési szabályokat hoz a saját területén, erre való tekintettel ezek a területek korlátozottabb mértékben szolgálnak közjóléti célokat.

Magyarországon az erdőterületek túlnyomó része állami tulajdonban van, kezelésüket pedig nagyrészt állami tulajdonú erdészeti részvénytársaságok végzik. A Szombathelyi Erdészeti Zrt. jelmondata: “Az állami erdők nyitva állnak a természetszeretők előtt”, amely híven tükrözi, hogy a Vidékfejlesztési program keretében meghatározott feladat az erdők közjóléti és turisztikai funkcióinak fejlesztése. Magyarországon az állami erdők vonatkozásában kidolgozásra került a Közjóléti Iránymutatás, melynek célja az egységes megközelítés kialakulásának elősegítése az erdei közjóléti létesítmények és berendezések bejelentésével, engedélyeztetésével és nyilvántartásával kapcsolatban. A jogszabályi változások új szemléletű elvárásokat fogalmaztak meg az erdei közjóléti létesítményekkel és berendezésekkel kapcsolatban, és ezek szükségessé tették a kapcsolódó engedélyeztetési eljárások ügyintézésének segítségét az új Közjóléti Iránymutatás megalkotásával. A jogszabályok összefésülése és értelmezése elősegíti az erdészeti hatósági munka végzését, valamint az ügyfelek tájékoztatását az erdei közjóléttel kapcsolatos ügyintézés során. Továbbá a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága erdőtervezési körzetenként az egész ország területére elkészítette a közjóléti fejlesztési tervet, amely az egyes körzetek területén az erdő védelmével és az erdőgazdálkodás érdekeivel összhangban álló fejlesztési javaslatokat is tartalmaz.

Az új Közjóléti Iránymutatás projekttel kapcsolatos vonatkozásainak összefoglalása

Az Erdei közjóléti létesítmények és berendezések bejelentése, engedélyeztetése, nyilvántartása című Közjóléti Iránymutatást a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (továbbiakban: NÉBIH) Erdészeti Igazgatósága – a Földművelésügyi Minisztériummal egyeztetve – készítette el.

A dokumentum teljes terjedelmében a következő címen érhető el:
http://portal.nebih.gov.hu/documents/10182/1005060/K%C3%B6zj%C3%B3l%C3%A9ti_Ir%C3%A1nymutat%C3%A1s_2018.pdf/845e1f93-1837-3486-a9cf-f92b73a6efbf.

Elengedhetetlen azon közjóléti létesítmények jogszabályok által meghatározott fogalmának és csoportosításának ismerete, amelyek a projekt keretében tervezett fejlesztésekkel összefüggésbe hozhatók. Ezt követően nyílik mód a fejlesztésekkel kapcsolatos követelmények, szükséges eljárások meghatározására.

Erdei közjóléti létesítménynek minősül az erdei közjóléti berendezés, valamint az erdő látogatását, bemutatását, illetve az erdő közjóléti – turisztikai, üdülési, sportolási – szolgáltatásait biztosító fejlesztést szolgáló, erdei közjóléti berendezésből álló, erdőben vagy erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen kialakított erdészeti létesítmény [Vhr. 1. § (1) bekezdés 6. pont].

A kerékpáros útvonalak kijelölésével és a pihenőhelyek kialakításával kapcsolatos, Evt. és Vhr. által meghatározott fogalmak a következők:

- Turistaút: Közérdekből gyalogtúrázási céllal létesített vagy e célú használatra ajánlott, a követhetőséget biztosító sűrűséggel turistajelzéssel ellátott nyomvonal.
- Kerékpározásra kijelölt nyomvonal: Közérdekből kerékpározási célra kijelölt, a követhetőséget biztosító sűrűséggel kerékpáros jelzéssel ellátott nyomvonal.
- Erdei pihenőhely: Rövid, legfeljebb néhány órás pihenésre szolgáló, jellemzően gyalogosan megközelíthető erdészeti létesítmény. Területe: 0,01- 0,3 hektár. Befogadóképessége: legalább 4 fő
- Erdei közjóléti berendezés: erdei közjóléti létesítményben, illetve erdőben vagy erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületen önállóan elhelyezett, közjóléti célú, ingyenesen használható eszköz, építmény (pad, erdei bútor garnitúra, tűzrakóhely, szemétygyűjtő, tájékoztató tábla, védőház, erdei kilátó, erdei játszószer, erdei tornaszer, illemhely, forrásfoglalás, emlékmű, gyalogos fahíd, erdei lépcső, korlát, nyomvonal, lombkorona-tanösvény, kerékpártámasz).

Amennyiben a vonalas létesítménynek minősülő nyomvonal legalább részben erdőben található vagy ahhoz csatlakozó, abban az esetben erdei közjóléti létesítménynek tekintendő.

A pont típusú közjóléti berendezések esetében csak az erdőtervezett területen található eszközök, építmények tekinthetők erdei közjóléti berendezésnek.

Nyomvonalak kijelölésének, pihenőhelyek kialakításának, táblák kihelyezésének engedélyeztetése erdőben, természetvédelmi oltalomtól függően Magyarországon

2012-ben, az erdőtervezési körzetek közjóléti fejlesztési terveinek megalkotása idején nagy várakozás övezte a túrakerékpáros és lovaglóutas jogszabály megalkotását, amelytől egyaránt iránymutatást vártak a hatóságok, az erdőgazdálkodók és a turisták az útvonalak kijelölésével kapcsolatos szabályozás pontosítását illetően. Az új rendelet megalkotására a mai napig nem került sor, csak a meglévő jogszabályokat módosították, és ezzel kapcsolatban a korábbiakban említett Közjóléti Iránymutatás áll rendelkezésünkre. Erre való tekintettel a kerékpáros nyomvonalak kijelölése és a pihenőhelyek kialakítása során a következő fő szabályok ismertek.

- Az erdőgazdálkodó hozzájárulásával szabad az erdőben turistaútvonalat kijelölni és létesíteni, turisztikai berendezést, létesítményt építeni és fenntartani.
- Turista útvonalat jól láthatóan, az erdőtörvény végrehajtására kiadott jogszabály szerint jelzéssel kell megjelölni, és nyilvántartásba kell vetetni.
- Az erdei közjóléti létesítmény/berendezés létesítését, bővítését, korszerűsítését, megszüntetését vagy rendeltetésének megváltoztatását már nem kell engedélyeztetni az erdészeti hatósággal, viszont azt annak megkezdése előtt legkésőbb 21 nappal előzetesen be kell jelenteni az erdészeti hatóság részére. Ha nem felel meg valamilyen elvárásnak a bejelentett létesítmény/berendezés, akkor az erdészeti hatóság elutasító határozatot bocsáthat ki.
- A táblák olyan turisztikai berendezéseknek minősülnek, amelyek építése és fenntartása az erdőgazdálkodó hozzájárulásához kötött, azok létesítését sem bejelenteni, sem engedélyeztetni nem kell az erdészeti hatósággal. Ebbe a körbe csak az olyan egyszerű kivitelű eszközök tartozhatnak, amelyek léte az erdőre, az abban zajló folyamatokra semmilyen hatással nincs. Ez irányító tábla esetében azt jelenti, hogy felülete nem éri el a 12 dm^2 -t; faoszlopra szilárdan, vagy fatörzsrre azt nem sértő módon, a fa növekedését nem akadályozva kell rögzíteni.
- Ha az erdei közjóléti létesítmény/berendezés létesítéséhez, bővítéséhez, korszerűsítéséhez, megszüntetéséhez valamely más hatóság (nem erdészeti hatóság) engedélye szükséges, akkor annak engedélyeztetését az ügyfélnek kell

kezdeményeznie az adott tevékenység engedélyezésére hatáskörrel rendelkező hatóságnál. (Ez pl. természetvédelmi oltalom alatt álló terület esetében előfordulhat.)

- Ha más hatóságnál engedélykötelesnek minősül az erdei közjóléti létesítmény/berendezés, abban az esetben már az erdőben történő elhelyezésük az erdő igénybevételének minősül, és már az erdészeti hatóság előzetes engedélye is szükséges. Ez az eljárás is az ügyfél kérelmére indulhat.

Mindezek ismeretében megállapítható, hogy a közjóléti létesítményeket – az erdőgazdálkodó hozzájárulása esetén meghatározott tábla típusok kivételével – legalább be kell jelenteni az erdészeti hatóságnál, hogy kontrollálhassák annak megfelelőségét. Ha más hatóságnál engedélyköteles a létesítmény, az erdészeti hatóságnál is annak minősül. Az engedélyeztetési eljárások a bejelentéssel ellentétben eljárási díj fizetésével járnak az ügyfél részéről.

Korábban volt rá példa, hogy amennyiben a közjóléti létesítmény megvalósításának finanszírozása pályázaton elnyert támogatásból valósult meg, jogszabály előírása alapján az egyéb esetben csak bejelentés-köteles létesítményekre mégis engedélyeztetési eljárást kellett lefolytatni. Ezen lehetőség körüljárása szükséges lehet az anyagi források figyelembe vételével.

Közjóléti létesítmények fejlesztése a projekt magyar hatóterületén

2012-ben – az Evt. ekkor hatályos rendelkezésének megfelelően [37. § (2)] – a NÉBIH Erdészeti Igazgatósága erdőtervezési körzetenként elkészítette a közjóléti fejlesztési tervet, amelynek célja az erdők és az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületek közjóléti funkciójának fejlesztése és összehangolása. A VELOREGIO projekt magyarországi hatóterülete az Alpokaljai Erdőtervezési Körzetben található. A körzet erdeinek 65%-a állami tulajdonban van, ezek 95%-át a Szombathelyi Erdészeti Zrt. kezeli.

Ezeken az erdőterületeken 39 db közjóléti létesítmény található. A kerékpározásra kijelölt erdészeti utak összesített hosszúsága mintegy 74 km, amelynek közel 33%-a a Kőszegi-hegységben, 25%-a Farkas-erdőben, 23%-a az Alsó erdőben, valamint 15%-a Pornóapáti és 4%-a Himfa térségében található.

Az osztrák-magyar határátlépési pontokkal érintett védett természeti terület, a Kőszegi-hegység turistaútvonalai

A Kőszegi-hegység osztrák-magyar határátlépési pontjai közvetlenül országos jelentőségű természetvédelmi területet érintenek a magyar oldalon. A Vas megyében illetékes természetvédelmi kezelő, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, valamint a Szombathelyi Erdészeti Zrt. által rendelkezésre bocsátott információk segítséget nyújtanak az útvonalak tervezéséhez ezen a területen, valamint felhívják a figyelmet a határátlépési pontokon szükséges, a turisták tájékoztatására irányuló intézkedésekre.

A Kőszegi-hegység egésze országos jelentőségű, egyedi védelem alatt álló természetvédelmi terület, amelyből 550 hektár fokozottan védett területnek minősül. Olyan ritka, védett állat-, növény- és gombafajoknak ad otthont, amelyek egész Magyarországon csak itt fordulnak elő. Erre való tekintettel ezen a területen minden közjóléti célú fejlesztést az erdőgazdálkodás érdekein túl a természetvédelem érdekeire való tekintettel kell megtervezni, engedélyeztetni és kivitelezni.

A gyalogos turistaút-hálózat hossza 205 km, amely mellett a tanösvények együttes hossza további 32 km. Az Országos Kéktúra útvonala az erdőtervezési körzeten belül 42 km, nyugati végpontja az Írott-kőnél található. A Rockenbauer Pál Dél-Dunántúli Kéktúra útvonal az Írott-kőtől indul dél felé, és 12 km hosszan vezet az erdőtervezési körzeten belül, amelyet Bozsoknál hagy el.

Az említett két országos jelentőségű turistaúton kívül – a kéktúrákkal helyenként azonos útvonalon – a Kőszegi-hegységben vezet a zöld jelzésű Vasfüggöny turistaút, valamint sávjelzéses turistautak is a hálózat részei, amelyek színe piros, sárga vagy zöld. A jelzések karbantartása, felújítása folyamatos, állapotuk jónak mondható egy-két szakasztól eltekintve.

A tematikus nyomvonalak közül kiemelendő az alpannonia túraút, amely a stájerországi Fischbachtól, valamint az alsó-ausztriai Semmeringtől Kőszeg városáig, az ott épült alpannonia Túra- és Szabadidőközpontig vezet. Piros jelzésű főútvonalának hossza 120 km. Ezen kívül különböző zarándokutak és tanösvények hálózák be a hegységet.

A Kőszegi-hegység belsejébe a települések irányából 42 km hosszan, közforgalom előtt megnyitott, aszfaltozott erdészeti magánutak vezetnek, amelyek végpontjain parkolók találhatóak.

Fotó: Varga László

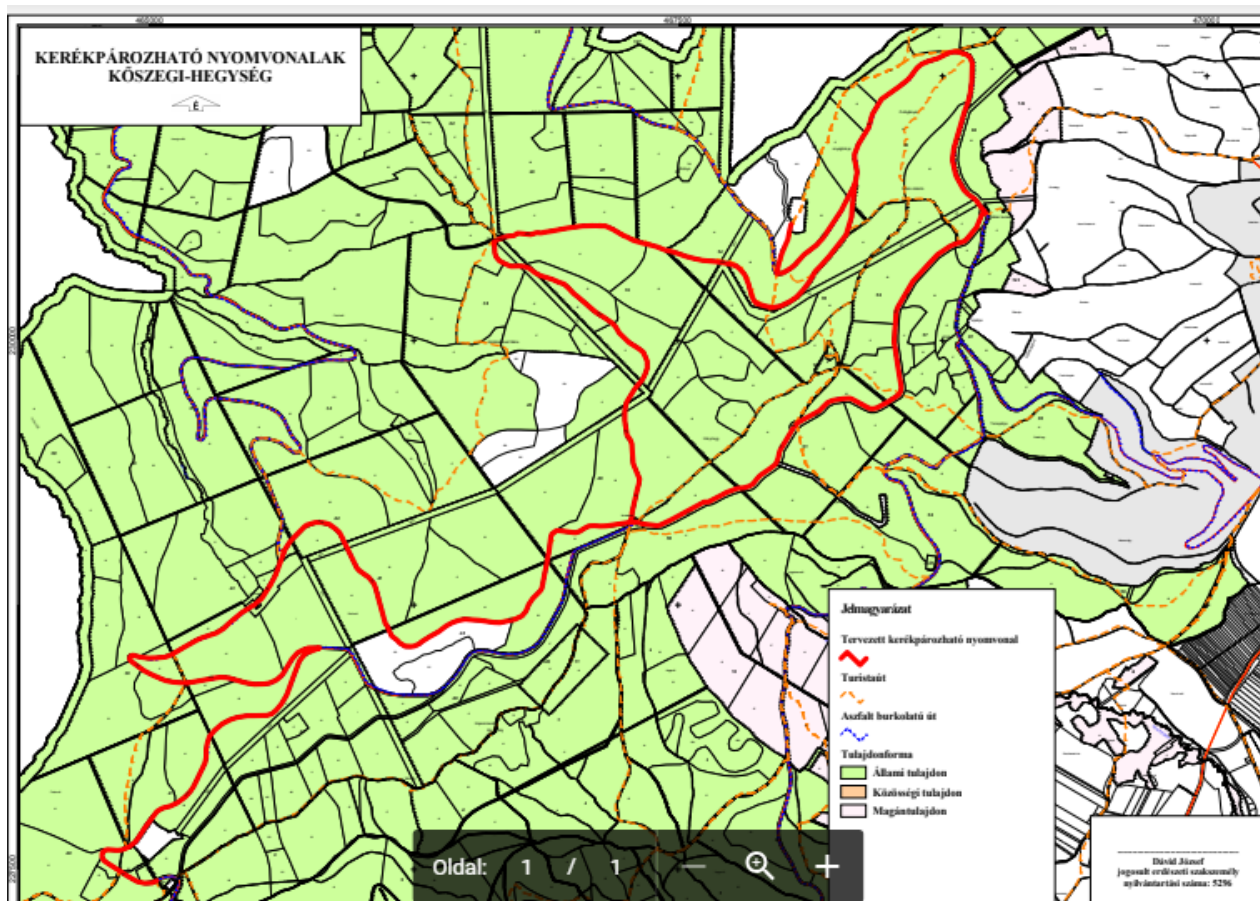
3. kép: Közúti forgalom előtt megnyitott, aszfaltos erdészeti magánút

A Kőszegi-hegység turistaútajain hatalmas gyalogos forgalom van, ezért a gyalogos turisták védelme érdekében az összes kerékpározhatóságra irányuló igény nem elégíthető ki.

Kerékpározható nyomvonalak a Kőszegi-hegységben

Az erdőtervezési körzeten belül különböző jellegű és minőségű kerékpáros nyomvonalak találhatók, amelyek együttes hossza 54 km. A kerékpározásra kijelölt nyomvonalakat a közforgalom előtt megnyitott erdészeti magánutak, a Natúrpark Kerékpárút, a Termál Kerékpárút, valamint kerékpárbarát közutak alkotják.

A kerékpáros tuizmus felélénkülése a Kőszegi-hegységben is tapasztalható, ezért megnőtt az igény az erdei utak kerékpározhatósága iránt. A Kőszegi Kerékpáros Egyesület a meglévő erdészeti feltáró utak felhasználásával három nehézségi szintű útvonal-hálózati tervezetet dolgozott ki korábban, valamint célkitűzésük, hogy az összes erdészeti magánutat szeretnék sportcélú kerékpározásra használni.

Forrás: Szombathelyi Erdészeti Zrt.

4. kép: A Kőszegi-hegységben kijelölt kerékpározható nyomvonalak

A természetvédelmi, erdő-és vadgazdálkodási érdekek szem előtt tartásával, továbbá a gyalogos turisták védelme érdekében az összes kerékpározhatóságra irányuló igény nem elégíthető ki.

A javasolt nyomvonal-tervezetekből eddig 39 km-t fogadtak el az érintettek, amelyek a következők:

- A Kincs-pihenő – Hétforrás – Keresztút – Panoráma út – Stájer-házak – Vöröskereszt – Kincs-pihenő körtúra 24 km hosszan került kijelölésre jó minőségű, aszfaltos erdészeti magánúton. A hegyoldalban vezető részről kilátás nyílik az osztrák oldal településeire.
- A Hétforrás – Zeiger-nyereg – Vöröskereszt – Hörmann-parkoló útvonal hossza 7 km. Az útvonal minőségét tekintve jól kerékpározható, széles, murvás erdészeti úton, valamint aszfaltozott burkolatú úton halad.

- A Hörmann-forrás – Írott-kő szakasz hossza 2 km. Az Írott-kő az osztrák oldalról jó minőségű, erdészeti murvás úton érhető el kerékpárral, azonban innen jelenleg nem biztosított a kerékpározható hálózat elérhetősége.
- A Négyes kapu – Asztal-kői út – Bozsoki-patak völgye – Bozsok útvonal hossza 6 km. Az útvonal jó minőségű, széles erdészeti murvás úton köti össze a közforgalom előtt megnyitott erdészeti aszfaltos magánutat és a Natúrpark Kerékpárúttal, miközben fokozottan védett területek határán és a Bozsoki-patak közelében halad.

A területre elkészített közjóléti fejlesztési terv az előzőekben ismertetett 39 km-es szakaszon kívül további 30 km hosszú kerékpározható nyomvonalra tartalmaz javaslatot, amely erdőgazdálkodási szempontból elfogadható.

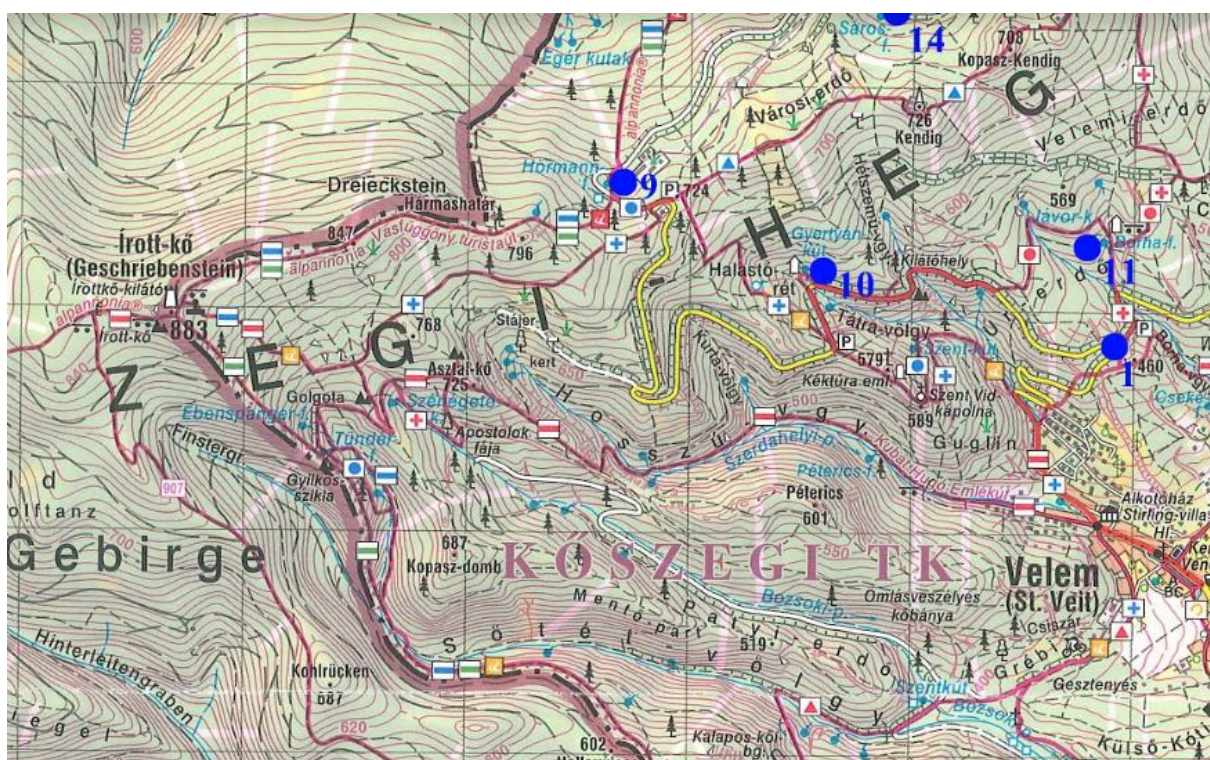
Fotó: Varga László

5. kép: A Natúrpark Kerékpárút információs táblája

A Natúrpark Kerékpárút magyarországi szakaszának hossza 17 km, amely közúton, zártkerti utakon, erdészeti magánutakon és önálló kerékpárúton halad. Köszegnél, illetve Bozsoknál lehetőséget biztosít az áttérésre az osztrák oldalon jelölt kerékpározható nyomvonalra.

Új nyomvonalak kijelölésével kapcsolatos javaslatok a Kőszegi-hegység területére vonatkozóan

Érzékelhető az összeköttetés hiánya az Írott-kő és a magyarországi oldalon kijelölt kerékpározható útvonalak között. A kerékpározható hálózat elérhetőségét biztosítani kellene Ausztria irányából is. A jelenleg illegálisan használt útvonalak vizsgálatát követően egyeztetéseket kellene kezdeményezni az érintettekkel. Az erdészeti és természetvédelmi érdekek érvényesülése érdekében olyan útvonal kijelöléséről lehet szó, amely a Szombathelyi Erdészeti Zrt. és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság által is elfogadható.

Forrás: Szombathelyi Erdészeti Zrt.

6. kép: Az Írott-kő és a Hörmann-forrás között kialakított turistautak

Jelenleg az Írott-kőtől a Hörmann-forrásig az alpannonia-Vasfüggöny turistaút kék sávú jelzésű szakasza vezet, amely keskeny, terepadottságai kedvezőtlenek, valamint gyalogos forgalma sűrű. Erre való tekintettel a gyalogosokkal történő közös használat kerékpárosok számára nem engedélyezett. A gyalogosok biztonsága érdekében inkább az egy rétegúttal lejjebb található, a kék kereszttel jelölt útvonal vizsgálata hozhatna eredményt a közös használat lehetőségét illetően, de a gyalogos és a kerékpáros nyomvonalak keveredése, az együttes használat balesetveszélyt hordoz magában. Ennek elkerülésére a lehetőségek

korlátozottak, amelyek vizsgálatához az érintettek közötti további egyeztetésekre van szükség. Az új, gyalogos forgalomtól elkülönülő kerékpározható nyomvonal kialakítása során figyelembe kell venni, hogy az fokozottan védett területet ne érintsen, minimális fakitermelést és tereprendezést igényeljen. A tervezett, kb. 2 km hosszúságú nyomvonalat nehézsége miatt csak mountain bike-osok tudnák használni, ezért a túrakerékpárosok táblákkal történő figyelmeztetése, valamint elterelésük szükséges az útvonalról a balesetveszély elhárítása érdekében. A túrakerékpárosok számára csak a kerékpár tolásával lenne használható a nyomvonal a lejtő irányában.

Az országúti kerékpárosok számára a Velemből a Hörmann-forrás parkolójáig aszfaltos út áll rendelkezésre, ahonnan gyalog 30-40 perc alatt tehetik meg a távot az Írott-kőre. A fehérrel jelölt aszfaltos út körbemegy a hegyen, ezen elérhető a Keresztkúti pihenőház is.

Ausztria felől a Gyöngyös-patak bal partja alkalmas határátkelésre, a jobb part fokozottan védett.

Az erdőtervezési körzet országhatárral körülvett, északnyugati sarkának közjóléti érintetlensége továbbra is fenntartandó. Az ott található aszfaltos utak kizárólag az erdőgazdálkodás és a természetvédelem érdekeit szolgálják. Az erdőgazdálkodási munkák miatt biztonsági szempontból is indokolt ezen területek feltáratlansága a turisták előtt, mivel jelentős az erdészeti gépek és kamionok forgalma. Cél, hogy a turizmus szempontjából frekvenciáltabb területek a hegygerinctől délkeletre, Kőszeg irányában helyezkedjenek el továbbra is.

A Vöröskereszt és a Hörmanni parkoló közt húzódó – a térképen fehérrel jelölt – erdészeti magánúton lehetséges lenne egy új kerékpározható szakasz kijelölése. Mountain bike-osok és túrakerékpárosok számára tenné lehetővé a közlekedést az aszfaltozott úthoz képest rövidebb vonalon, de változatosabb terepen a két végpont közt.

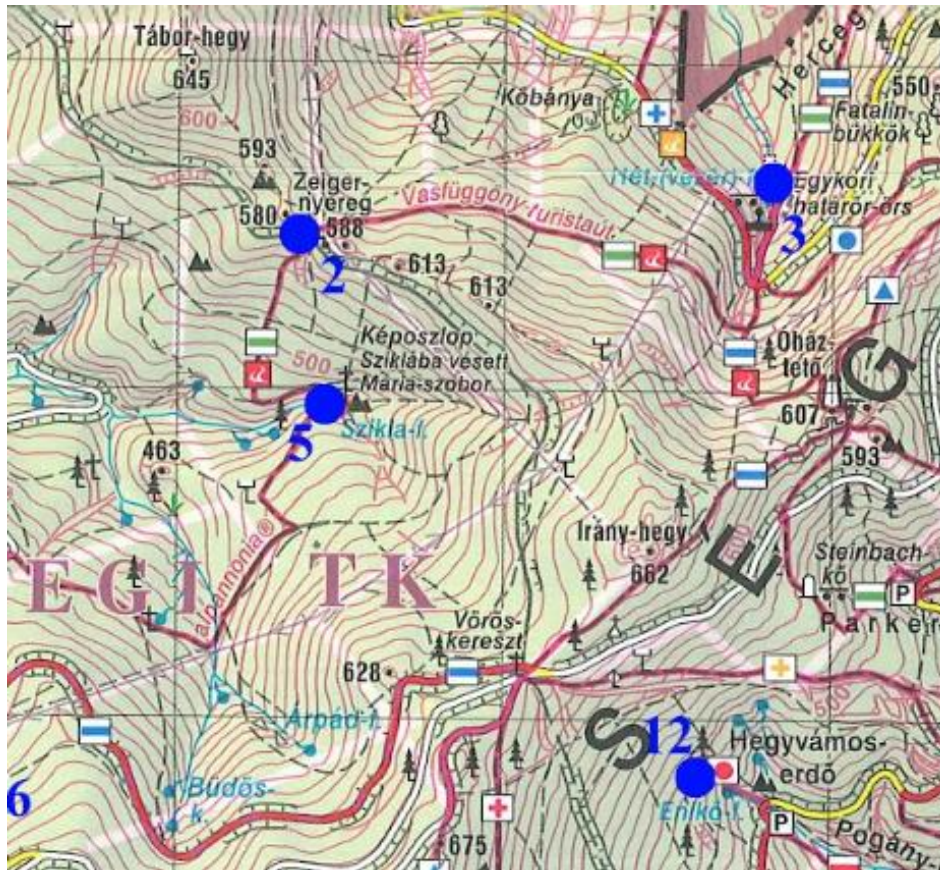
Forrás: Szombathelyi Erdészeti Zrt.

7. kép: A Vöröskereszt és a Hörmanni parkoló közti útvonalak

Az eddig kijelölt utakon kívül még összesen 220 km erdészeti út jöhetne szóba kijelölésre, azonban ezek minősége erősen időjárásfüggő, eső esetén az agyagos talajon megáll a víz, vastag sárréteg képződik. Ezek a kavicsal szórt, hengerezett utak inkább csak mountain bike-kal járhatók.

Fokozottan védett területeken kerékpározható útvonal nem jelölhető ki. Rattersdorf térségében Liebing felől jelenleg a 87-es út használható arra, hogy a kijelölt, aszfaltozott útra át tudjanak térni a határon túlról érkező kerékpárosok. Rechnitznél, Bozsoknál a Natúrpark Kerékpárút használható.

Szombathely felé lehetne új útvonalakat nyitni Kőszeg irányából, mert jelenleg Kőszegfalváig még vannak biztonságosan kerékpározható utak, azonban a 87-es út megnövekedett forgalma veszélyt jelent a kerékpárosokra.

Forrás: Szombathelyi Erdészeti Zrt.

8. kép: A Zieger-nyereg és a Vöröskereszt közti húzódó erdészeti magánút

A Zieger-nyeregtől déli irányban a Vöröskeresztig tartó erdészeti magánút vizsgálata is célszerű új kerékpározható útvonal kijelölése érdekében.

A Kálvária-hegyre jelenleg nem vezet kerékpárút. Problémás lehet ezen a területen kerékpárút kijelölésére törekedni a sorompók és a kutyákkal való őrzöttség miatt, mivel ez magánerdő.

A hegy közjóléti létesítményei megfelelő mennyiségben és minőségben állnak a turisták rendelkezésére, gyarapításukra jellemzően nincs szükség. A sok különböző tematikus útvonal jelölése már jelenleg is zavaró helyenként.

Az útvonalak mellé kihelyezendő tájékoztató táblákkal kapcsolatos javaslatok

A tanulmány jelen fejezete az útvonalak mentén kihelyezendő tájékoztató táblák helyének és tartalmának megválasztásával kapcsolatos javaslatokat tartalmaz. A javaslatok a kerékpáros turisták tájékozódásának megkönnyítését, valamint a természeti környezet megóvását elősegítő helyes magatartás ösztönzését szolgálják.

A tájékoztató táblákon elhelyezhető információk mennyisége korlátozott. A terepen első sorban a jelzések és táblák jelentenek meghatározó tájékozódási pontokat, valamint utóbbiak ismeretterjesztési eszközökként is funkcionálhatnak. Erre való tekintettel célszerűen történő kihelyezésük, valamint koncentrált, célratoró tartalmuk megszerkesztése hangsúlyos feladat a kívánt célok elérése érdekében.

A természet védelme érdekében az információs táblák tartalmával és helyének megválasztásával kapcsolatban a következő szempontok követendők:

- Fontos az információk térképen történő megjelenítése, a legálisan használható útvonalak jelentőségének hangsúlyozása.
- Tájékoztatni kell a turistákat arról, ha természetvédelmi oltalom alatt álló területre érkeztek.
- A természetvédelmi oltalom fajtájának megfelelően fel kell hívni a figyelmet arra, hogy ott milyen szabályok betartása elvárt.
- Piktogramok használatával a tiltott tevékenységekre (pl. quadozás, crossmotorozás, sátrazás) jobban ráirányíthatjuk a figyelmet.
- A szankciók megemlítése ösztönzőleg hathat a szabályok betartására.
- A projekt hatóterületén indokolt az Ausztria felől érkezők informálása a frekventált határátlépő pontokon.

A természetvédelmi kezelő javaslata alapján a következő határhoz közeli pontokon javasolt kétnyelvű táblák elhelyezése: a Bozsoki határátkelő közelében, a Liebingi határátkelőnél, az Írott-kőnél, a Hámori részen és a Vöröskeresztnél vagy az Okmányosnál.

A természetvédelmi érdekeken túl egyéb szempontok alapján is megfogalmazódtak további javaslatok az információs táblákkal kapcsolatban.

- A kerékpározható utakat – az erdészeti kezelő javaslata alapján – a Szabó-hegyen és Velemben is célszerű lenne kitáblázni az erdőterületek szélén.
- Amennyiben a projekt keretében új útvonalak kijelölésére kerül sor, abban az esetben célszerű minden új szakasz kezdetén tájékoztatni a turistákat az új útvonal nyújtotta lehetőségekről.
- A különböző célcsoportok számára a kijelölt útvonalak terepadottságainak megfelelően kell tájékoztatást nyújtani az útvonal nehézségi fokáról a balesetveszély elkerülése érdekében.
- Minden egyéb balesetveszélyt okozó tényezőre (pl. erdészeti munkagépek, teherautók) fel kell hívni a figyelmet.
- Fontos a már kihelyezett tájékoztató táblák feltérképezése, hogy tartalmukban az ismétlődés elkerülhető legyen. Ugyanazon a helyszínen nem kívánatos a táblák tömeges megjelenése sem, azok halmozódását kerülni kell. Pl. a fokozottan védett területek határának jelzése általában megoldott a belépési pontokon.
- A közjóléti fejlesztési tervben foglaltak alapján a fokozottan védett erdőterületeken áthaladó turistautak mellé a tájékoztató táblákon kívül egyéb közjóléti berendezés ne kerüljön.

Az egyes táblák helyének célszerű megválasztásában, valamint a közvetítésükkel megosztandó információk összeállításában – természetvédelmi- és erdőterületek esetén – a Szombathelyi Erdészeti Zrt. és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai szakmai ismereteik révén jelentős segítséget tudnak nyújtani.

Összefoglalás

A VELOREGIO projekt keretében tervezett fejlesztések révén a védett természeti területeket és kulturális emlékeket – azok összekapcsolásával kialakított kerékpáros útvonalak segítségével – magas színvonalon ismerhetik meg a turisták. A program a kerékpáros turizmust a védendő értékek felé irányítja, miközben azok tömeges felkeresése, megismerése az értékek bizonyos fokú terhelésével jár. A kínálat fejlesztése fokozott felelősséggel jár, mivel a természet iránti érzékenyítés pozitív hatásai mellett a turizmussal összefüggő negatív hatásokat is ki kell küszöbölni. A fejlesztések környezetkímélő megvalósítása érdekében az érintettek – a természetvédelmi szervezetek, az erdőgazdálkodók, a civil szervezetek – együttműködése szükséges a projekten dolgozó turisztikai szakemberekkel. A párbeszéd fő célja, hogy mindenki számára érthető és elfogadható módon történjen az egyes igények összehangolása, esetleg mások elutasítása. Minden igény sajnos nem elégíthető ki arra való tekintettel, hogy törekedni kell a bemutatandó ökoszisztémák sértetlenségére, azok zavarástól mentes működésének biztosítására. A kerékpáros turizmus fejlesztése mellett a projekt szemléletformálással kapcsolatos célkitűzései már a tervezéskor szerepet kapnak. A projekt turisztikai érdekeltjeinek tisztában kell lenniük a természetvédelem érdekeit védő, szükségszerűen elrendelt korlátozások okával, meg kell érteniük azok háttérét, ezáltal azok betartása belülről fakadóan elfogadhatóvá válik számukra. Nem lehet egyenletes a természeti területek feltártsága, mert az élővilág rendszeres bolygatása miatt idővel pont az értékét adó különlegességek vesznek el.

A megelőzés – mint a környezet- és azon belül a természetvédelem területén alkalmazott – legfőbb irányelv a mindennapi életben is szolgálhatna útmutatóként. A természeti károk bekövetkezése után az eredeti állapot helyreállítása mindig komplikált, és esetenként sajnos lehetetlen feladatnak bizonyul.

A projekt hatóterülete három osztrák tartományt és egy magyar megyét érint, mégis a magyar oldalon végrehajtandó fejlesztések tervezése és végrehajtása tűnik nehezebb feladatnak arra való tekintettel, hogy a kijelölt kerékpározható utak hálózata Ausztriában sűrűbb, valamint jobban megfelel a minőségi kritériumoknak. A magyar oldalon a határátlépéssel érintett útvonalak bővítése és fejlesztése a Kőszegi-hegység természetvédelmi érzékenysége, ezáltal magas fokú természetvédelmi besorolása révén korlátozott, valamint az ezzel összefüggő engedélyeztetési procedúrák is összetettek. A Natura 2000 hálózat területi elemei Ausztriában koncentráltabban jelennek meg, mint Magyarországon. Ezt jól mutatja, hogy Ausztria három

tartományának projekt által érintett részein a Natura 2000 területek kijelölése hat egybefüggő területen történt, míg Magyarország egy érintett megyéje tizenhét elkülönülő, Natura 2000 besorolású területtel rendelkezik.

Irodalomjegyzék

- [1] Nemzeti Jogszabálytár
www.njt.hu 2018. 06.01.
- [2] Rechtsinformationssystem des Bundes
<https://www.ris.bka.gv.at> 2018. 08. 22.
- [3] Nemzetközi környezetvédelmi és természetvédelmi egyezmények 1994, Kiadja:
Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Környezetvédelmi Hivatal
- [4] Az élőhelyvédelmi irányelv – 20 éves a biológiai sokféleség védelme Európában
Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatóság, Szerző: Kerstin Sundseth,
Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2012
- [5] A TANÁCS 92/43/EGK IRÁNYELVE (1992. május 21.) a természetes élőhelyek,
valamint a vadon élő állatok és növények védelméről
- [6] Nemzeti Élelmiszerláncbiztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság Erdőtervezési és
Természetvédelmi Osztály, Alpokaljai Erdőtervezési Körzet Közjóléti Fejlesztési
Terve, Tervszám: KT-4/2012, Tervező: Dávid József, Veszprém, 2012.
- [7] Nemzeti Élelmiszerláncbiztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság Erdőtervezési és
Természetvédelmi Osztály, Alpokaljai Erdőtervezési Körzet Közjóléti Fejlesztési
Terve, Tervszám: KT-4/2012, Tervező: Dávid József, Veszprém, 2012.
- [8] Nemzeti Élelmiszerláncbiztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság *Erdei közjóléti
létesítmények és berendezések bejelentése, engedélyeztetése, nyilvántartása*
című Közjóléti Iránymutatása, Budapest, 2018. április
- [9] A Magyar Állami Természetvédelem Hivatalos Honlapja
<http://www.termeszetvedelem.hu> 2018. 05. 25.
- [10] Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság hivatalos honlapja, Értékeink
<http://www.orseginemzetipark.hu/hu/info/ertekeink/index.html> 2018. 06. 27.
- [11] A Vértesi Natúrpark hivatalos honlapja (Pro Vértes), Vas megye helyi jelentőségű
természetvédelmi területei
<http://provertes.hu/index.php/termeszeti-ertekek-es-vedelmuk/helyi-vedett-teruletek-magyarorszagon/312-vas-megye-helyi-jelentosegu-termeszetvedelmi-teruletei> 2018.
06. 27.
- [12] <https://www.verwaltung.steiermark.at> 2018. 08. 23.
- [13] <https://www.burgenland.at/natur-umwelt-agrar/natur/naturschutz/> 2018. 08. 23.

[14] <http://www.noe.gv.at/noe/Naturschutz/> 2018. 08. 24.

[15] <http://www.umweltbundesamt.at> 2018. 08. 24.

[16] www.naturparke.at/uebersichtskarte/ 2018. 08. 24.

Mellékletek

Ellenőrző lista a természetvédelmi irányelvek használatával kapcsolatban

1. Tulajdoni viszonyok tisztázása (állami- vagy magántulajdon)

Első sorban az ingatlanok tulajdonosainak beleegyezése szükséges a nyomvonalak kijelöléséhez, közjóléti berendezések elhelyezéséhez.

2. Természetvédelmi oltalom fennállásának vizsgálata

Amennyiben országos jelentőségű természetvédelmi oltalom vagy Natura 2000 terület érintettsége áll fenn, abban az esetben fel kell venni a kapcsolatot a terület természetvédelmi kezelőjével a természetvédelmi érdekek egyeztetése céljából. Helyi jelentőségű természetvédelmi érték vagy terület esetében a helyi önkormányzattal történő egyeztetés szükséges.

3. Erdőterületek érintettségének vizsgálata

Amennyiben erdőterület érintettsége áll fenn, az ingatlan tulajdonviszonyától függően kell az egyeztetéseket megkezdeni az erdőgazdálkodás érdekeinek érvényesítése céljából. Állami tulajdonban álló erdőterület esetén a kezeléssel megbízott szerv felkeresése, míg magántulajdonban álló erdő esetén az erdőgazdálkodóval történő egyeztetés szükséges.

4. Több feltétel együttes teljesülésének vizsgálata

A természetvédelmi oltalom alatt álló erdőterületekre irányuló tervek tartalmát a tulajdonviszonyok függvényében az előzőekben említett érintettek szempontjainak figyelembe vételével kell kialakítani.

5. A nyomvonal összeférhetőségének vizsgálata a már meglévő turistautakkal

Amennyiben a kerékpározásra kijelölni kívánt nyomvonalon már kijelölt gyalogos turistaút vezet, abban az esetben meg kell vizsgálni, hogy a nyomvonal szélessége, terepadottságai, valamint gyalogos forgalmának sűrűsége lehetővé teszi-e a biztonságos közös használatot. Lehetőleg kerülendő az útvonalak keveredése.

6. Árvízvédelmi töltések kerékpározhatóságának vizsgálata

Amennyiben a kijelölni kívánt nyomvonal árvízvédelmi töltésen halad, abban az esetben meg kell vizsgálni a töltés szélességét, burkolatának minőségét a biztonságos kerékpározhatóság szempontjából. A töltéseken található sorompók átjárhatóságát is meg kell vizsgálni. A sorompók célja ugyan a gépjárműforgalom akadályozása,

azonban a műszaki átalakítások elhúzódása miatt egyelőre nem mindenhol adott a lehetőség a kerékpárral történő átkelésre. Ezzel kapcsolatban a vízügyi kezelő rendelkezik információkkal.

7. Információs táblák tartalmának és helyének megtervezése

A tervezési területen szükséges a már kihelyezett táblák felmérése annak érdekében, hogy a szerepeltetett információk ismétlődése, valamint a táblák azonos helyen történő halmozódása elkerülhető legyen. A természetvédelmi és erdővédelmi vonatkozású információkat, szabályokat az adott terület természetvédelmi besorolásához és adottságaihoz kell igazítani. A táblák tartalmának megfogalmazásában, valamint azok célszerű elhelyezésében a területen dolgozó természetvédelmi és erdészeti szakemberek tudnak segítséget nyújtani.

8. Lakott települések, infrastruktúrával rendelkező célpotok nyomvonalba illesztése

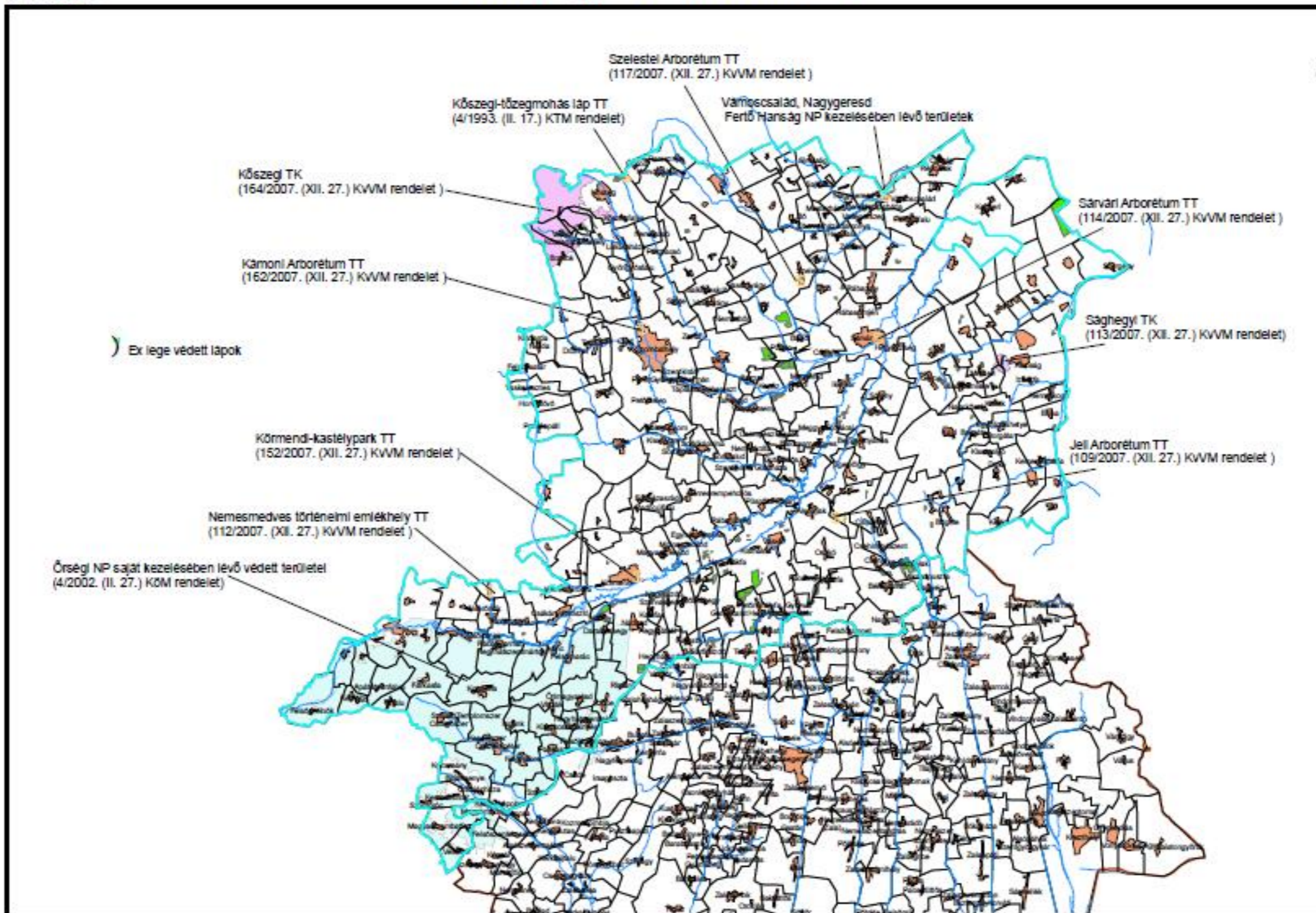
A megelőzés irányelvének teljesülését elősegítve a nyomvonalak tervezése során a szükségletek kielégítésére alkalmas szolgáltató egységek, valamint a hulladék elhelyezésére lehetőséget adó infrastruktúrával rendelkező állomások beiktatása szükséges.

9. A biztonságos közlekedés feltételeinek megteremtése

A nyomvonalak kijelölése során a kerékpárosokra nézve veszélyes, nagy forgalmú utak kiváltására kell törekedni. Az alternatív útvonalak járhatóságának célcsoportonkénti vizsgálata szükséges. Az egyes útvonalak esetében tájékoztatni kell a kerékpárosokat az adott szakaszon biztonságosan használható jármű típusáról. A balesetveszélyes szakaszok jelölése elengedhetetlen.

Vas megye védett területei

M 1:380 000

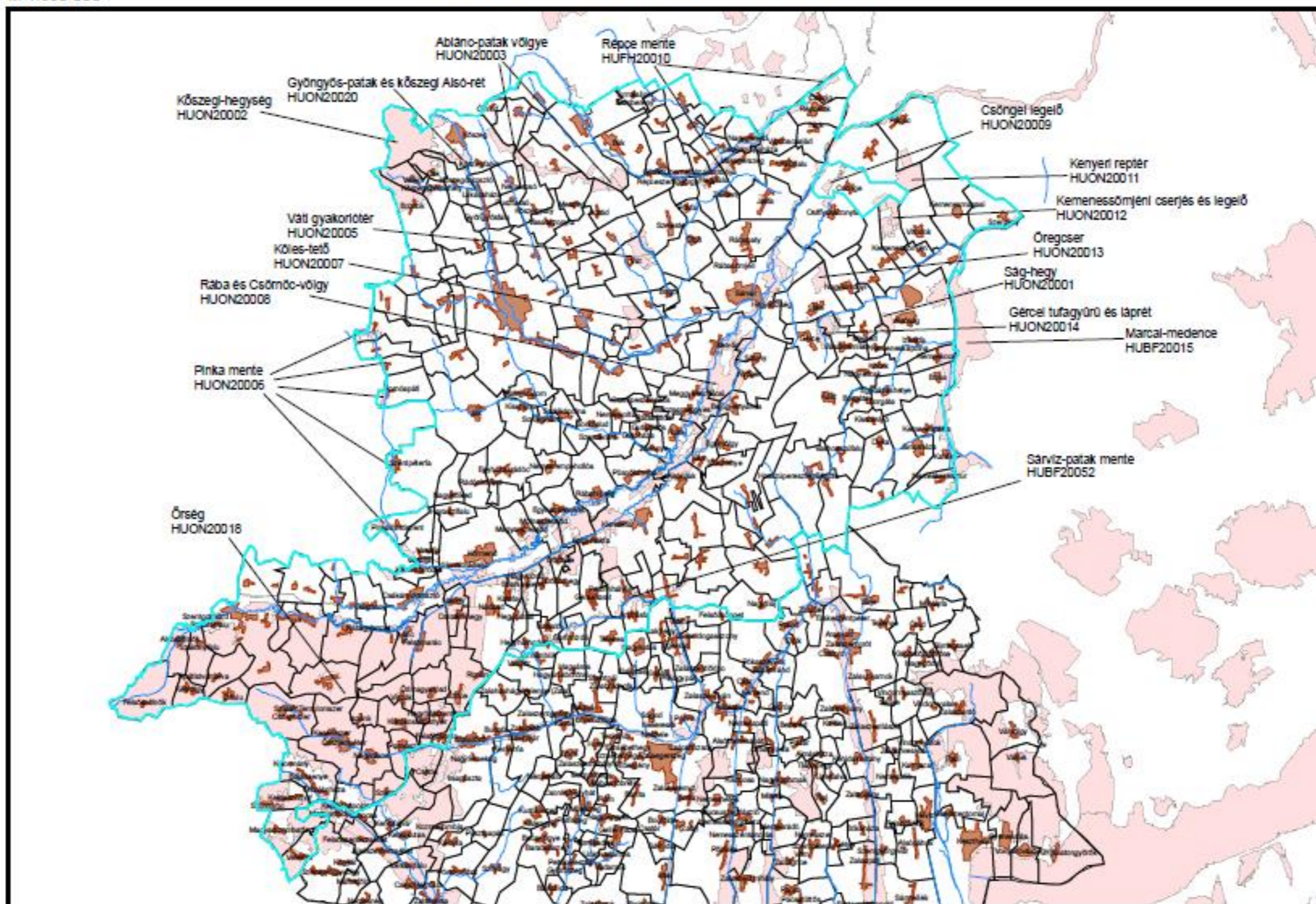

Forrás: Vas megyei Kormányhivatal Szombathelyi Járási Hivatal
Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály

Vas megye Natura 2000-es területei Különleges természetmegőrzési területek

M 1:350 000

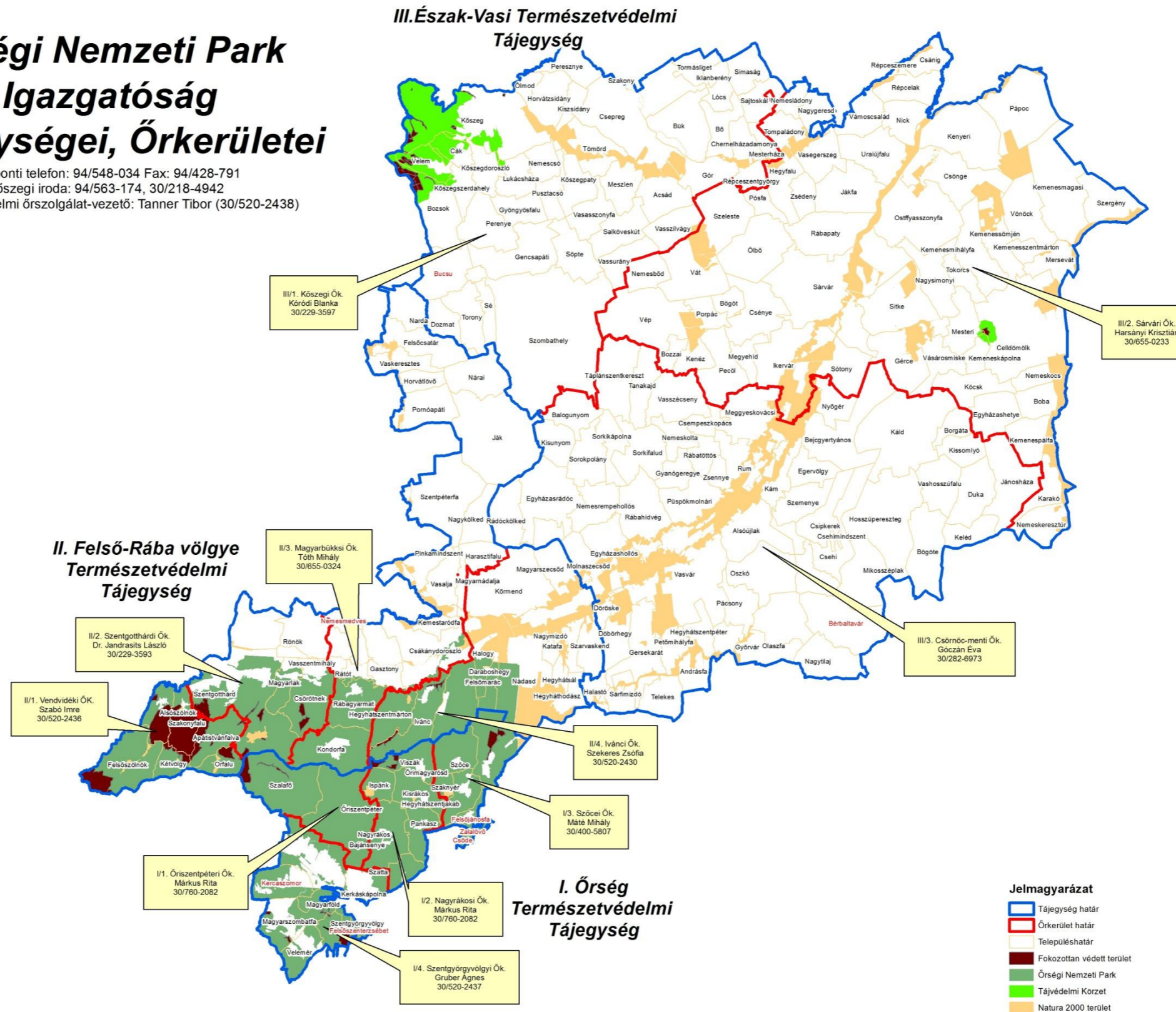

4. számú melléklet

Órségi Nemzeti Park Igazgatóság Tájegységei, Őrkerületei

Központi telefon: 94/548-034 Fax: 94/428-791
Községi iroda: 94/563-174, 30/218-4942
Természetvédelmi őrszolgálat-vezető: Tanner Tibor (30/520-2438)

Forrás: Vas megyei Kormányhivatal Szombathelyi Járási Hivatal
Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály